

Türkiye Makine ve Teçhizat İmalatı Meclisi

Makine İmalatı Sanayi Temel Bazı Göstergelerdeki Gelişmeler 2017 İKİNCİ YARI

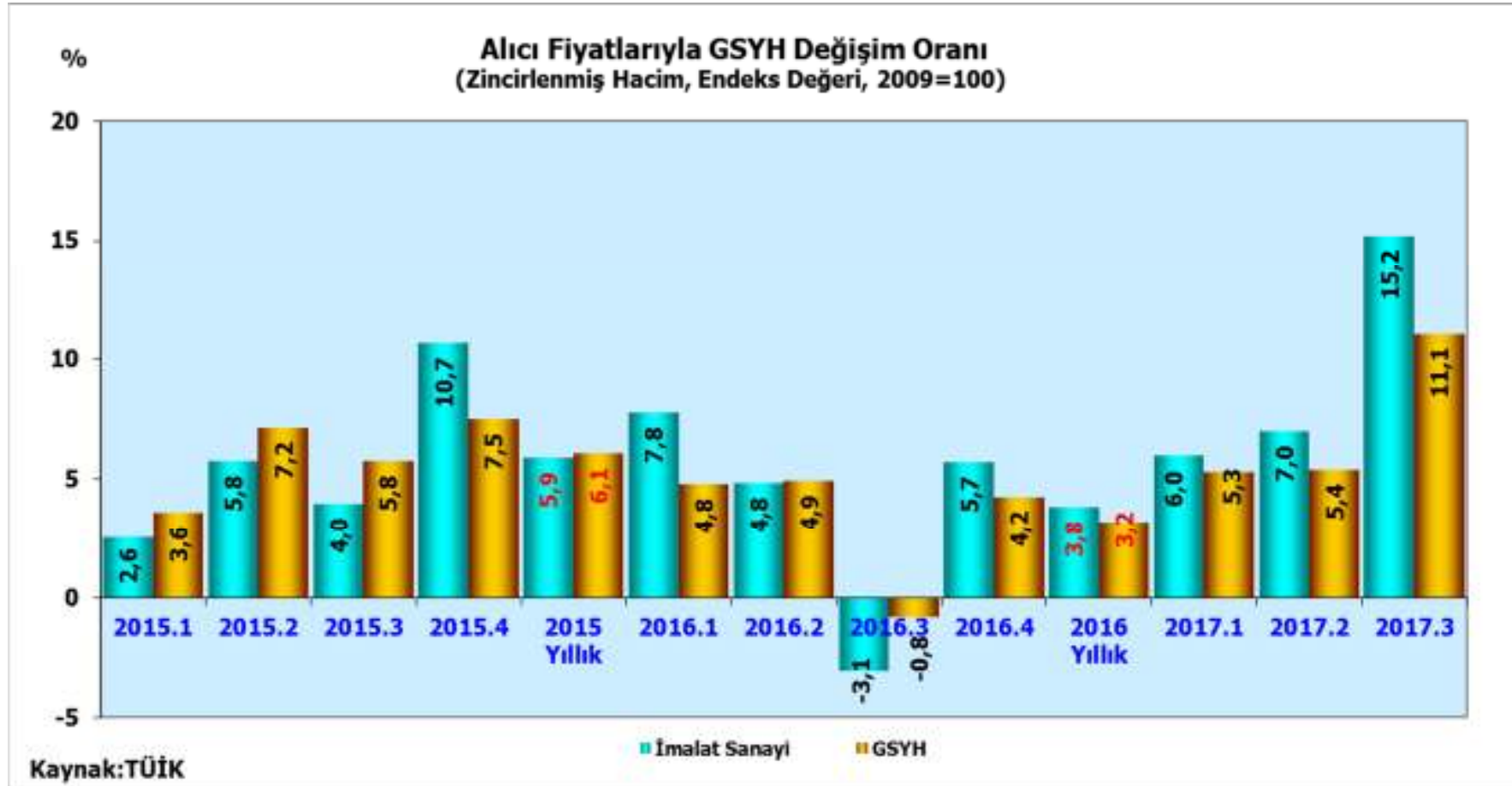
RGİ

Aralık, 2017

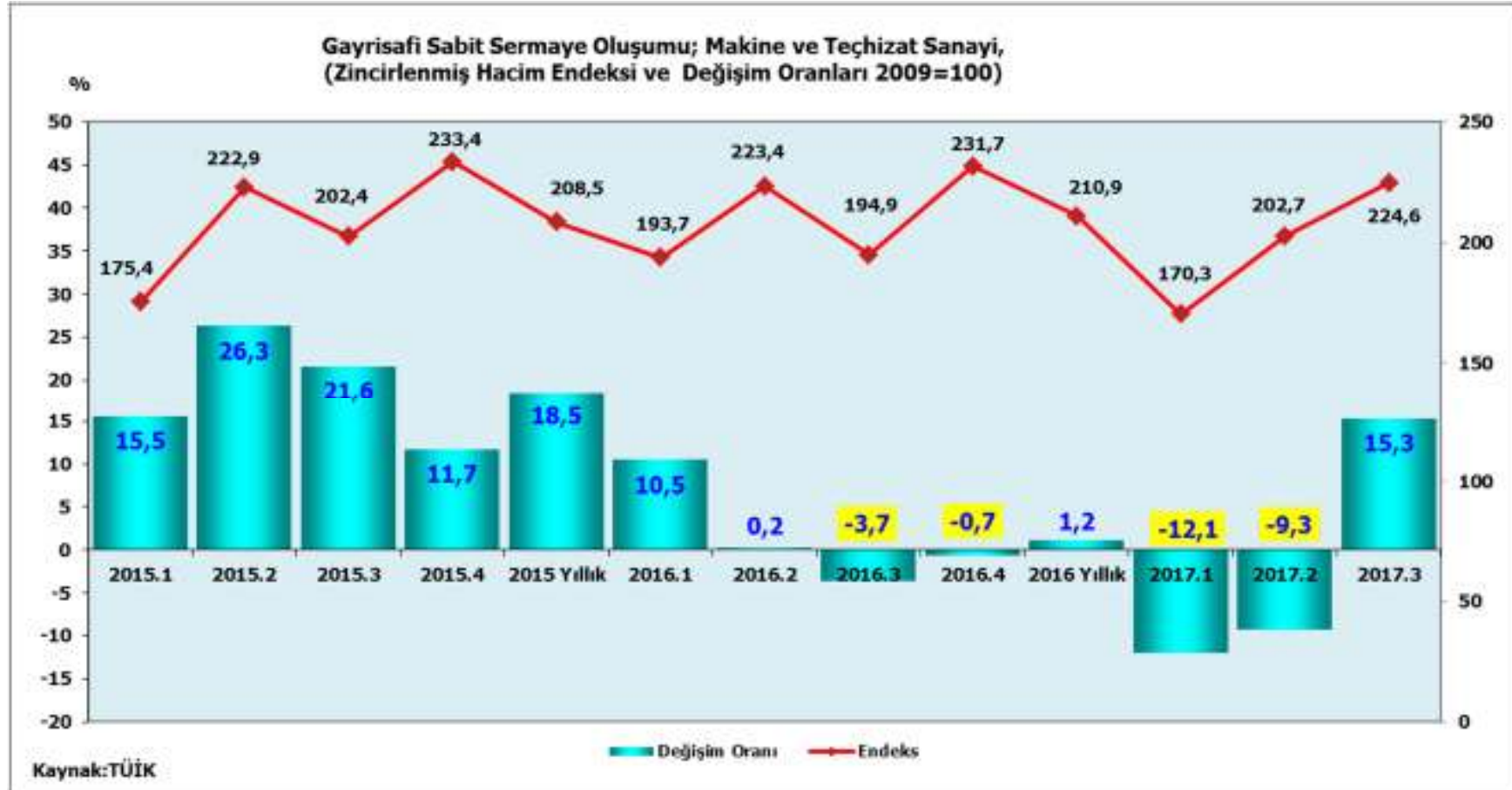
Bilgi Notu 4/2017 , Ruhi GÜRDAL (Doç. Dr.)

Türkiye Makine ve Teçhizat İmalatı Meclisi 2017 İkinci Yarı
Sektörde Temel Göstergelerdeki Gelişmeler Bilgi Notu, RGA Aralık 2017

GSYH 2015 yılında %6,1 büyürken, imalat sanayi büyüme oranı %5,9 olmuştur. 2016 yılının ilk iki çeyreğinde GSYH büyüme oranında yavaşlama yaşanmıştır. Üçüncü çeyrek ise darbe girişimi sonrası ülkede yaşanan olumsuz gelişmeler nedeniyle daralmanın yaşandığı bir dönem olmuştur. 2016 son çeyrekte GSYH da yeniden %5,7 büyüme oranı yakalanmış ve yıllık GSYH büyüme oranı %3,2 olarak gerçekleşmiştir. İmalat sanayi büyüme oranı ise %3,8 olmuştur. Kısaca, 2016 yılı ekonomik büyümenin yavaşladığı bir dönemdir. 2017 yılı ilk iki çeyreğinde ise GSYH ve İmalat Sanayi büyüme oranları bir önceki yılın aynı dönemine göre önemli ölçüde artmış ve sırasıyla imalat sanayinde %6 ve %7 GSYH da ise %5,3 ve %5,4 artış sağlanmıştır. İlk yarıda yakalanan ivme üçüncü çeyrekte çok daha hızlanmıştır. Kredi hacmindeki genişlemeyle artan talep ve geçmiş yılın aynı döneminin baz etkisiyle üçüncü çeyrekte GSYH büyüme oranı %11,1 düzeyine erişmiştir. Söz konusu GSYH büyüme oranı son yıllardaki en yüksek düzeydir. Dönem GSYH artışında geçmiş yıl aynı döneme göre %15,2 büyüyen imalat sanayi de önemli rol oynamıştır. Üretim endeks değerleri ve KKO oranlarında yaşanan gelişmeler son çeyrekte de büyüme oranının ilk iki çeyreğe göre oldukça yüksek düzeyde gerçekleşme olasılığını ortaya koymaktadır.

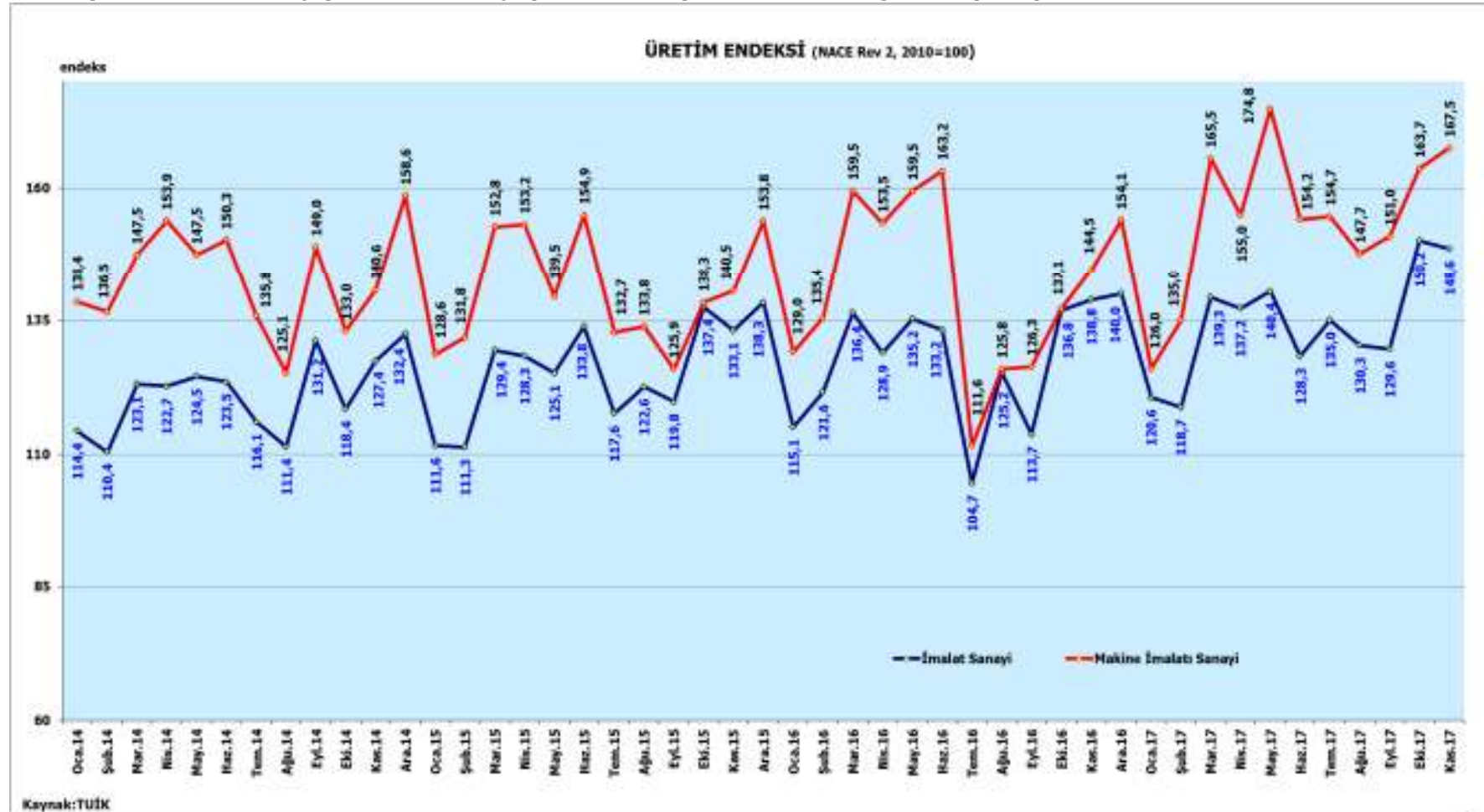

GSYH da 2017 yılı ilk iki çeyrekte sağlanan %5'in üzerindeki artışa karşın Makine ve teçhizat yatırımlarında ilk çeyrekte %12 ikinci çeyrekte ise %8,6 düşüş yaşanmıştır. 2017 ikinci çeyrekte ilk çeyreğe göre endeks değeri %19 artarak 170,4 düzeyinden 204,2 düzeyine çıkmış, makine ve teçhizat yatırımlarındaki daralma eğilimi yavaşlamıştır. 2017 üçüncü çeyrekte ise makine ve teçhizat yatırımlarında geçmiş yıl aynı döneme göre %15,3 gibi yüksek bir artış sağlanmıştır. Bu gelişmede imalat sanayi üretiminde ve kapasite kullanım oranlarındaki artış yanında geçmiş yıl aynı dönem makine ve teçhizat yatırımlarındaki %3,7 daralmanın baz etkisi önemli rol oynamıştır. 2017 yılı üçüncü çeyrekte 2015 yılı aynı dönemine (202,4) göre de %11 artış yaşanmış olması dikkat çekicidir. Söz konusu veriler 2017 yılında KGF destekli kredi hacminde yaratılan büyümenin küçümsenemeyecek bir bölümünün makine ve teçhizat yatırımlarına yöneldiğini göstermektedir. Ekim ve Kasım ayı üretim endeks ve KKO değerleri son çeyrekte de Makine imalatı sanayi yatırımlarındaki artış eğiliminin sürdüğünü ortaya koymaktadır. Ancak üçüncü çeyrekte %15,3 olan değişim oranına göre önemli ölçüde gerilemesi olasıdır.

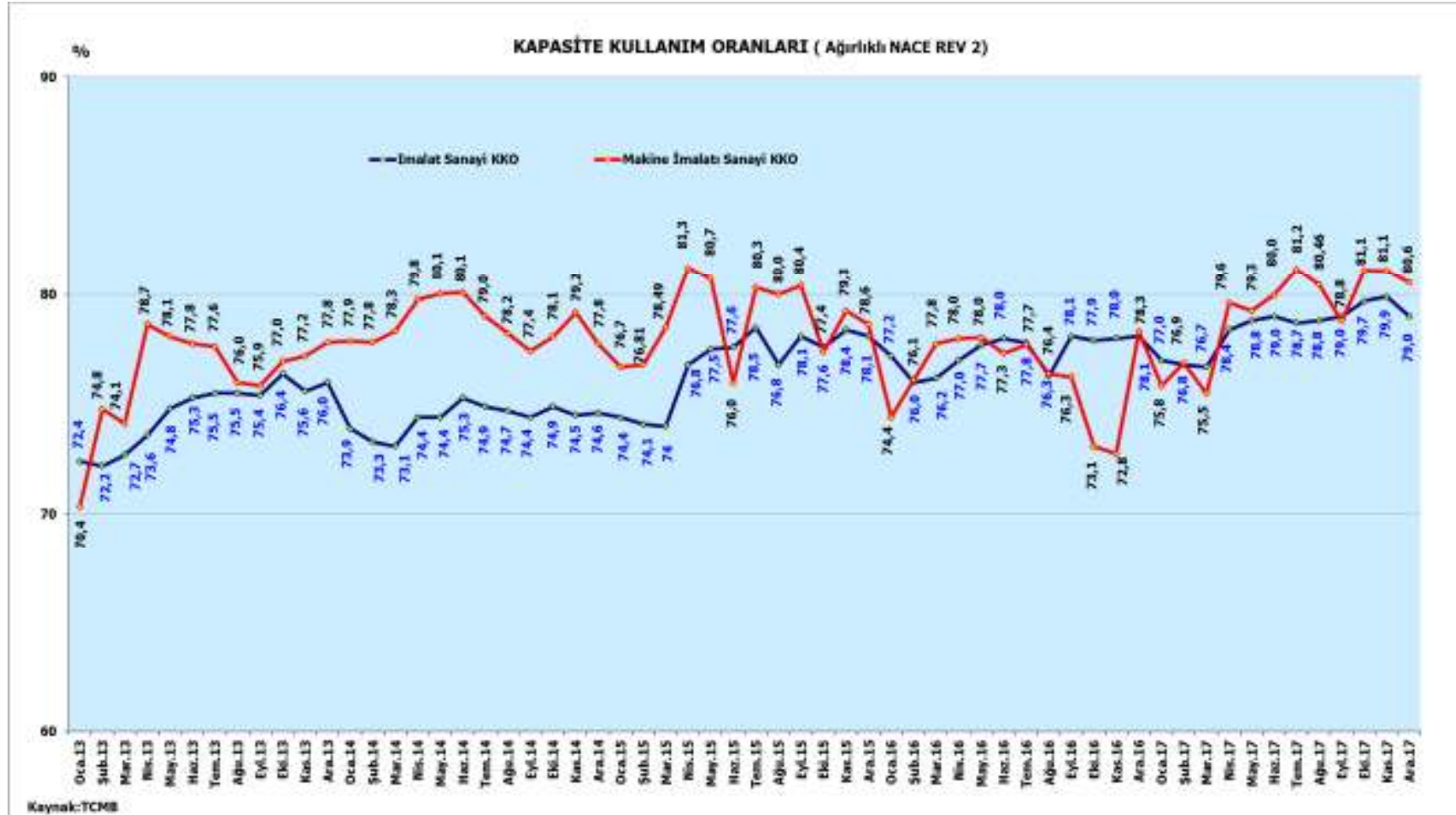
ÜRETİMDE GELİŞMELER

2016 yılı ikinci yarısında yaşanan olumsuz siyasi-politik gelişmelerin etkisiyle imalat sanayi ve makine imalatı sanayi toplam üretimi önceki dönemlere göre çok önemli bir düşüş yaşamıştır. Son çeyrekte az da olsa üretimde bir artıştan söz etmek olasıdır. 2017 makine imalatı sanayi üretim endeks değerinin ilk çeyrek ortalaması 142,1 olmuştur. İkinci çeyrekte Nisan ayında 155,0 olan sektör üretim endeksi, Mayıs ayında 174,8 ile 2010 yılından bu yana en yüksek düzeyine erişmiştir. Üçüncü çeyrekte sektör üretim endeks değeri ortalaması 151,1 olmuş ve ikinci çeyreğe (161,3) göre az da olsa gerilemiştir. Ancak 2016 yılı üçüncü çeyrekte 121,2 olan dönem ortalamasına göre yaklaşık %24,7 düzeyinde artmıştır. Bu gelişme 2017 üçüncü çeyrekte sektörde oldukça yüksek bir büyüme oranını sağlamıştır. Son çeyrekte Ekim ve Kasım ayında sektör üretim endeks değeri artış eğilimini sürdürmüş ve Kasım da 167,5 düzeyine erişmiştir. İmalat sanayinde ise Kasım ayında 148,6 olan üretim endeks değerinde Ekim ayına göre gerileme yaşanmıştır. Son iki aylık imalat sanayi üretim endeks değerlerinin önceki yıl aynı döneme göre yaklaşık %9 daha yüksek olması son çeyrekte de oldukça yüksek bir büyüme oranı olasılığını ortaya koymaktadır.

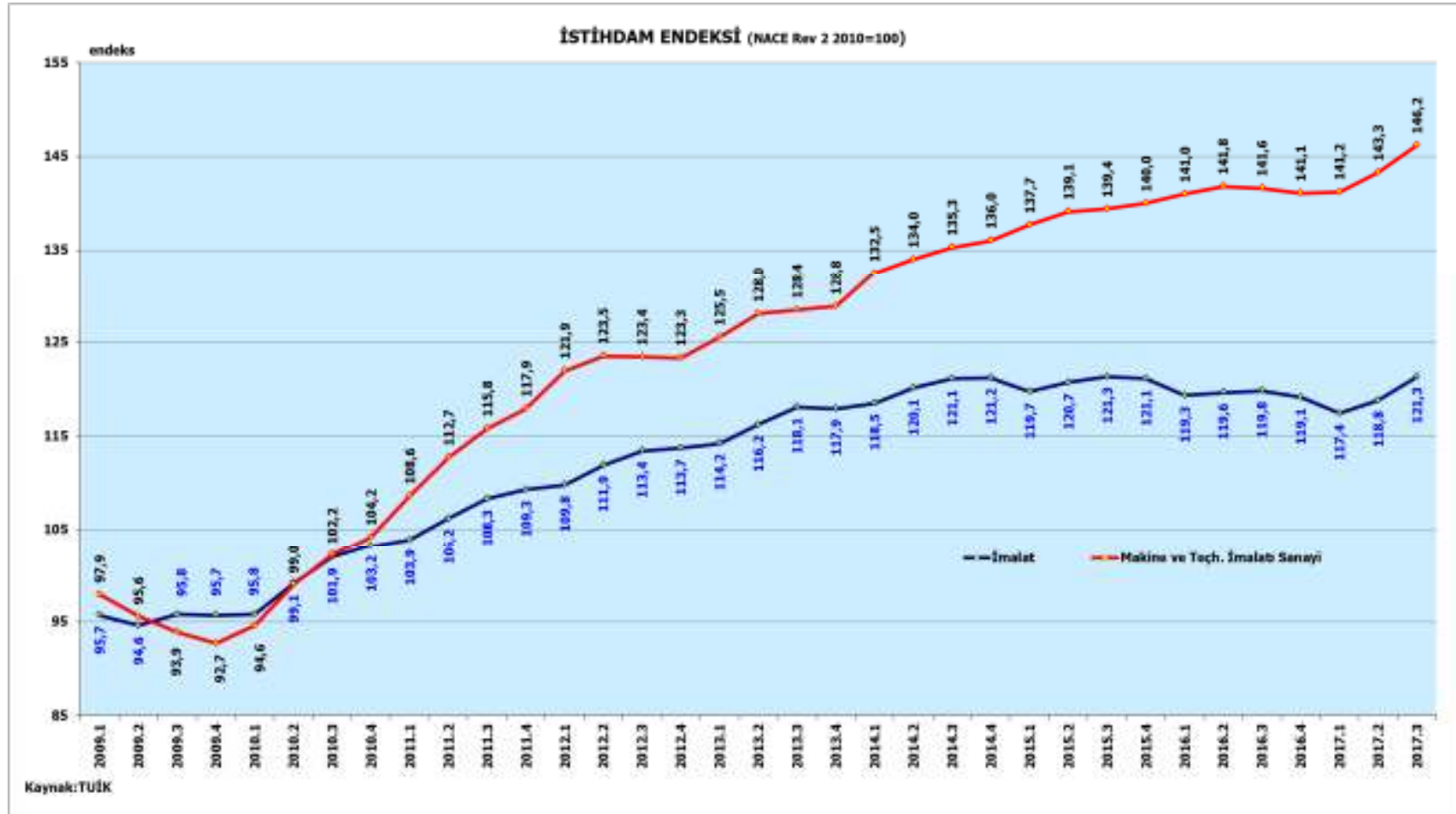
KAPASİTE KULLANIM ORANLARI

Makine imalatı sanayi KKO oranı 2016 yılında genel olarak önceki yıllara göre düşerek %72 ile %78 arasında değişmiştir. 2016 yılının ikinci yarısında yaşanan olumsuz siyasi ve politik gelişmelerin etkisiyle Kasım ayında KKO son yılların ikinci düşük değeri olan %72,8 düzeyine inmiştir. 2017 yılı ilk çeyreği sektör açısından KKO düşük olduğu bir dönemdir. İkinci çeyrekte Nisan ayı ile birlikte yükselen KKO Haziran ayında %80 olarak gerçekleşmiştir. KKO artış eğilimi üçüncü çeyrekte de devam etmiş ve Temmuz ayında yılın en yüksek değeri olan %81,2 düzeyine çıkmıştır. Ağustos ve Eylül ayında KKO sırasıyla %80,5 ve %78,8 olmuştur. Üçüncü çeyrek KKO verileri makine imalatı sanayinin üretiminde önemli bir büyüme sağladığını göstermektedir. Dördüncü çeyrekte Ekim ve Kasım ayında KKO %81,1 ve Aralık ayında ise %80,6 olmuştur. Bu değerler sektörde üretimde artış eğiliminin son çeyrekte de sürdüğünü ortaya koymaktadır. Sektör için bir diğer olumlu gelişme ise uzun dönem sonra makine imalatı sanayi KKO değerlerinin yeniden imalat sanayi ortalama KKO değerlerinin üzerine çıkmasıdır.

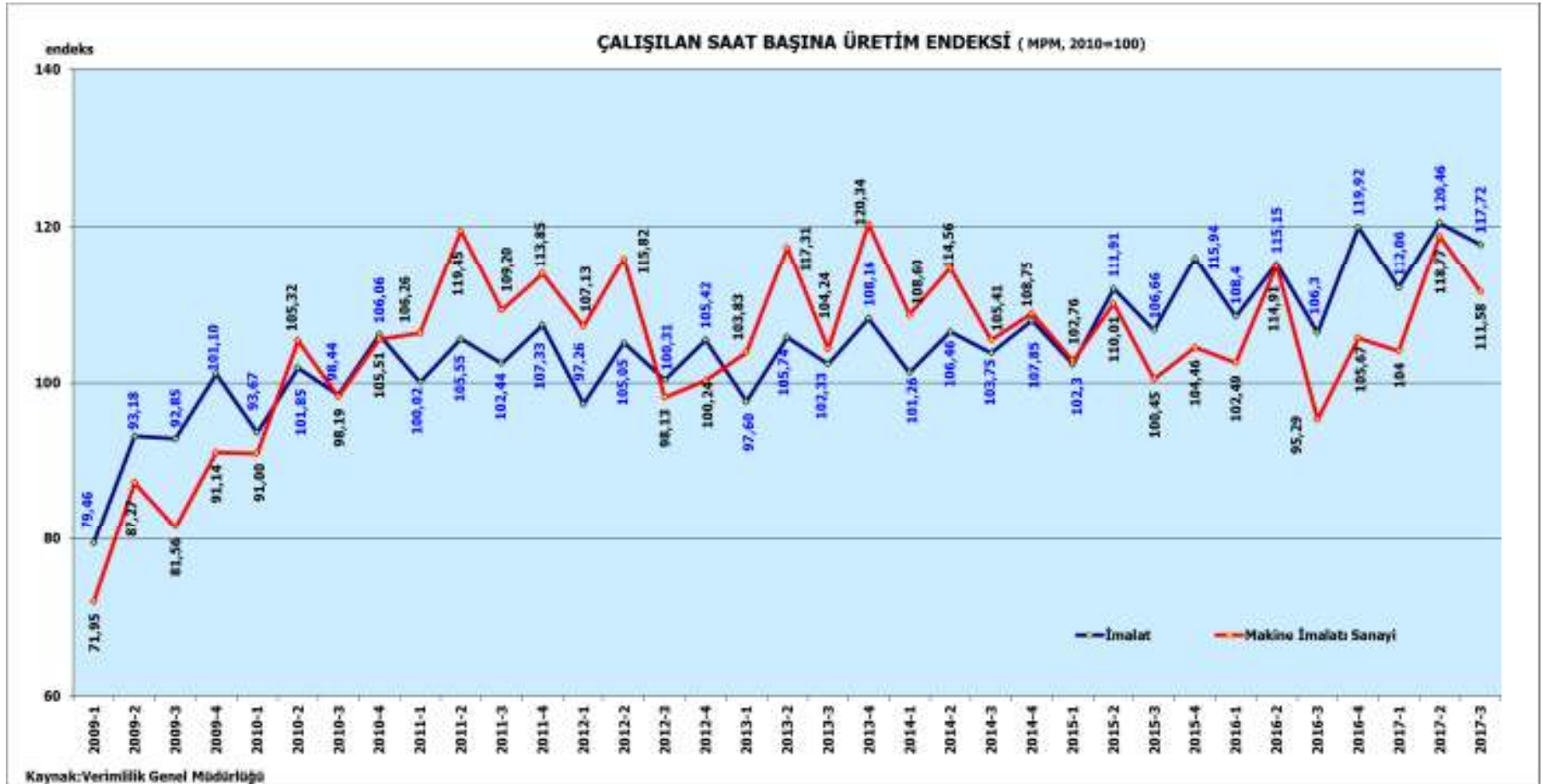
İSTİHDAM

Makine imalatı sanayi istihdam endeks değeri ve artış hızı 2010 yılı ikinci çeyreğinden itibaren imalat sanayi istihdam endeksinden daha yüksek düzeylerde gerçekleşmiştir. 2016 yılı ikinci çeyrekte endeks değeri 141,8 düzeyine ulaşmıştır. Makine imalatı sanayinde istihdam endeks değerleri 2016 üçüncü (141,6) ve dördüncü (141,1) çeyrekte az da olsa gerilemiştir. Aynı dönemde imalat sanayi istihdam endeks değerindeki gerileme ise daha hızlıdır. 2017 ilk çeyrekte makine imalatı sanayi istihdam endeksi 141,2 ile önceki dönemle aynı düzeyde kalmış ve ikinci çeyrekte yeniden yükselerek 143,3 düzeyine erişmiştir. Aynı dönemde imalat sanayi istihdam endeks değerleri sırasıyla 117,4 ve 118,8 olmuştur. 2017 üçüncü çeyrekte bir önceki döneme göre %2 artan Makine imalatı sanayi istihdam endeks değeri 146,2 ile 2009 yılından bu yana en yüksek düzeyine erişmiştir. İmalat sanayi endeks değeri ise 121,3 olmuştur. Veriler 2017 üçüncü dönemde istihdam da olumlu yönde gelişmeler yaşandığını ortaya koymaktadır.

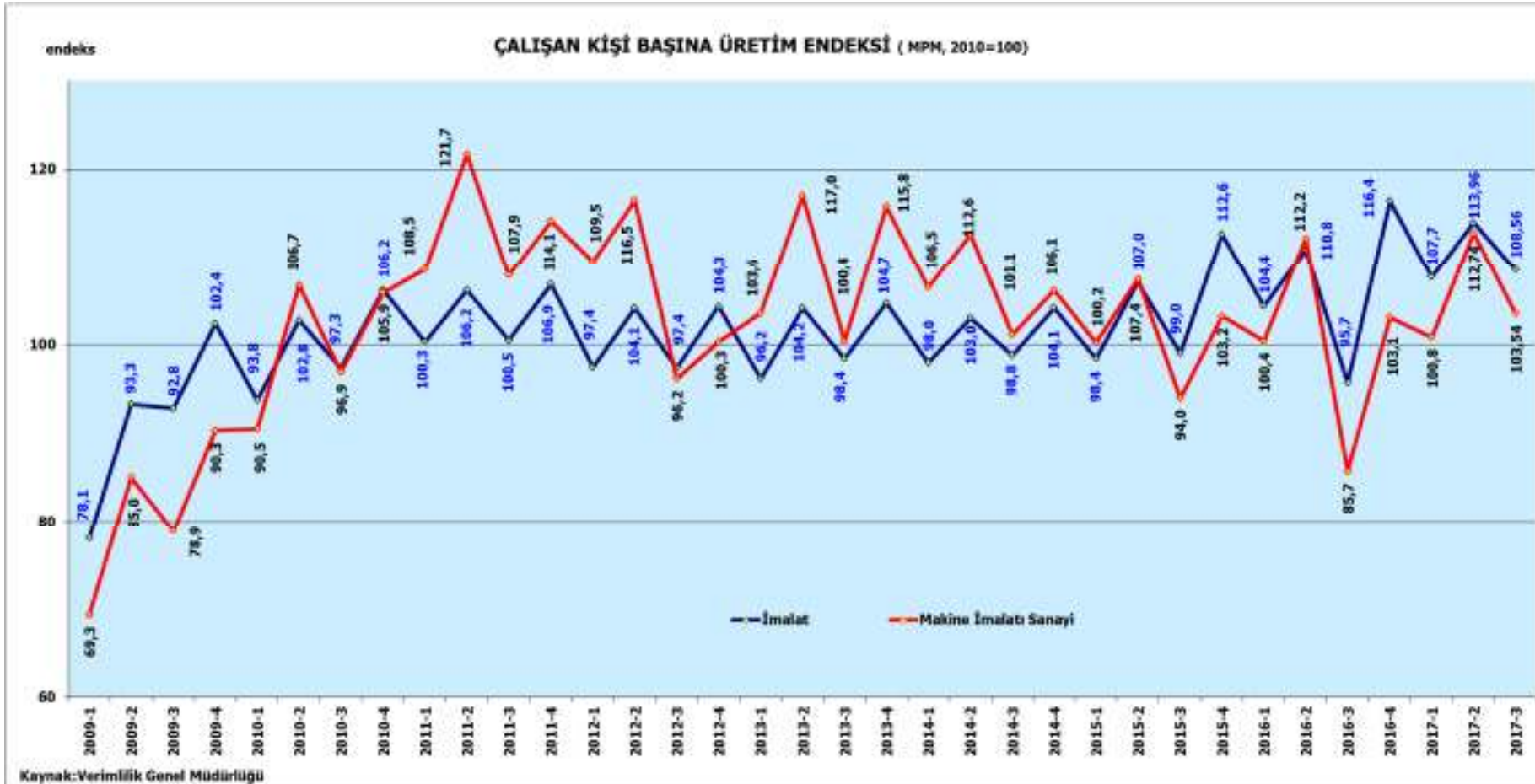
VERİMLİLİK: ÇALIŞILAN SAAT BAŞINA ÜRETİM

Makine imalatı sanayinin 2011 yılı ile birlikte iyileştirme sağladığı ve imalat sanayi ortalamasına göre daha iyi düzeye çıkardığı çalışan saat başına üretim endeksi (ÇSBÜE) değeri 2014 yılı başında yeniden düşüş eğilimine girmiştir. Sektör endeks değerleri yeniden imalat sanayi endeks değerinin altına düşmüştür. Makine imalatı sanayi ÇSBÜE değeri 2015 ile 2016 yıllarında 95,29 ile 114,9 arasında değişirken, imalat sanayi ortalamasının da oldukça altında kalmıştır. 2017 ilk çeyrekte imalat sanayi ÇSBÜE değeri 112,1 olurken, makine imalatı sanayinde ise 104,0 düzeyinde kalmıştır. İkinci çeyrekte sektörde bu verimlilik endeksinde önemli bir gelişme yaşanmış ve sektör ÇSBÜE değeri 118,7 düzeyine erişerek 120,5 olan imalat sanayi endeks değerine çok yaklaşmıştır. 2017 üçüncü çeyrekte ise bir önceki döneme göre %6 düzeyinde gerileyerek 111,6 olmuştur. Aynı dönemde imalat sanayinde ÇSBÜE ise %2,3 gerileyerek 117,7 olarak gerçekleşmiştir. Önemli bir verimlilik göstergesi olan çalışan saat başına üretimde makine imalatı sanayinin sorunlarını çözemediğini göstermektedir.

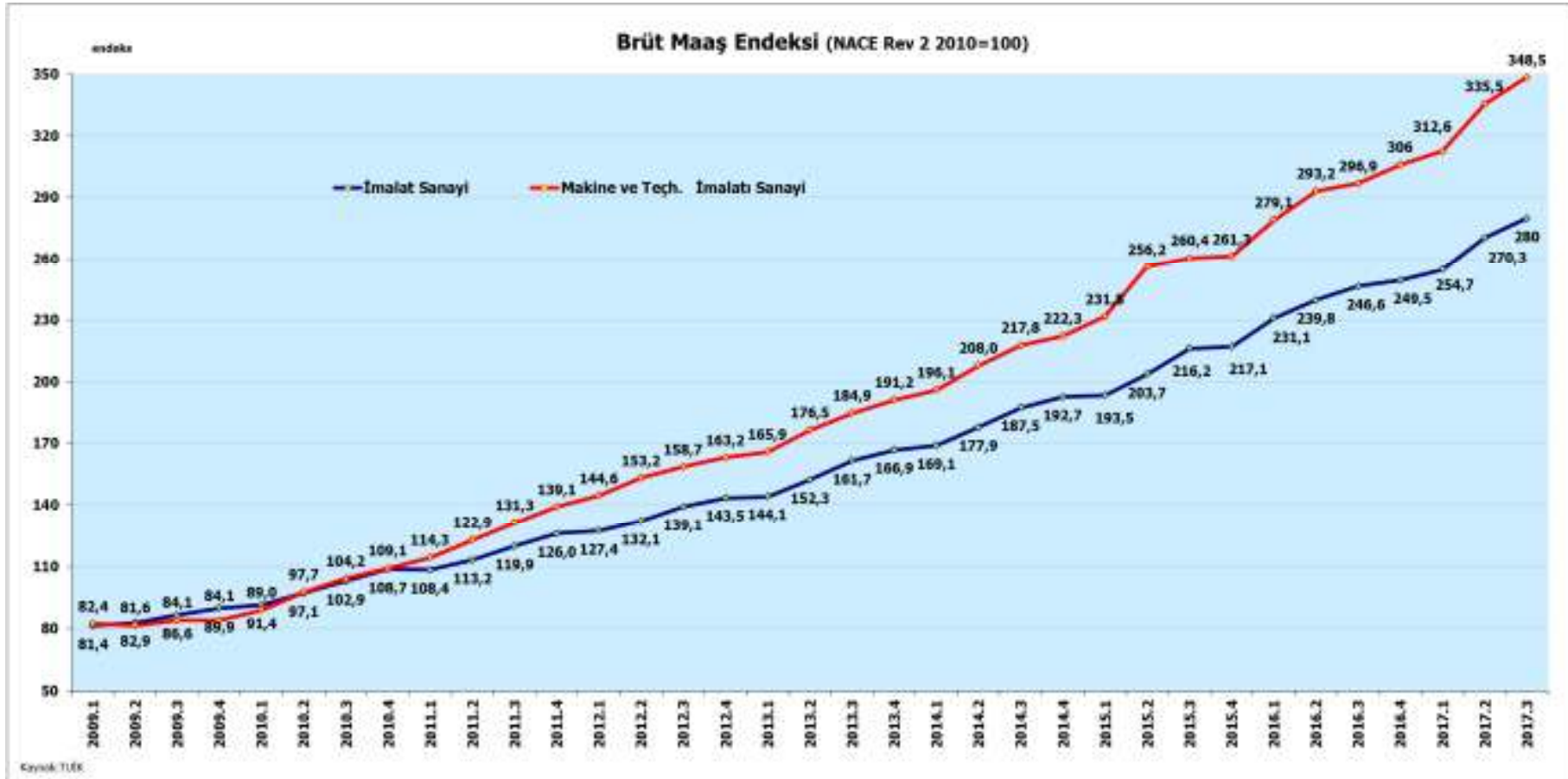
VERİMLİLİK: ÇALIŞAN KİŞİ BAŞINA ÜRETİM

Çalışan kişi başına üretim endeksi (ÇKBÜE) ile çalışılan saat başına üretim endeksi benzer eğilim göstermektedir. Sektörde ÇKBÜE değeri 2015 üçüncü çeyreğinden sonra imalat sanayi ortalamasının altında kalırken, 2016 üçüncü çeyrekte 85,73 düzeyine kadar gerilemiştir. Çalışılan saat başına üretim ve çalışan başına üretim endeksleri 2016 yılı üçüncü çeyrekte yaşanan olayların ekonomi üzerindeki olumsuz etkisini ve krizi açıkça ortaya koymaktadır. ÇKBÜE 2016 dördüncü çeyrekte artarak imalat sanayinde 116,41 ve makine imalatı sanayinde 103,1 düzeyine çıkmıştır. Bu değerler 2017 ilk çeyrekte yeniden gerilemiş ve ÇKBÜE değeri imalat sanayinde 107,7 ve makine imalatında 100,8 e düşmüştür. Buna karşın ikinci çeyrekte ÇKBÜE değeri makine imalatı sanayinde hızla artarak 112,7 düzeyine erişirken imalat sanayinde az bir artışla 113,9 olmuştur. Sektör ÇKBÜE değeri imalat sanayi ortalama değerine çok yaklaşmıştır. Ancak 2017 üçüncü çeyrekte ÇKBÜE değeri önceki döneme göre %8,2 gerileyerek 103,5 düzeyine düşerken imalat sanayinde ise %4,7 düşüşle 108,6 olmuştur. Bu veriler makine imalatı sanayinde verimlilik sorununun devam ettiğini ortaya koymaktadır.

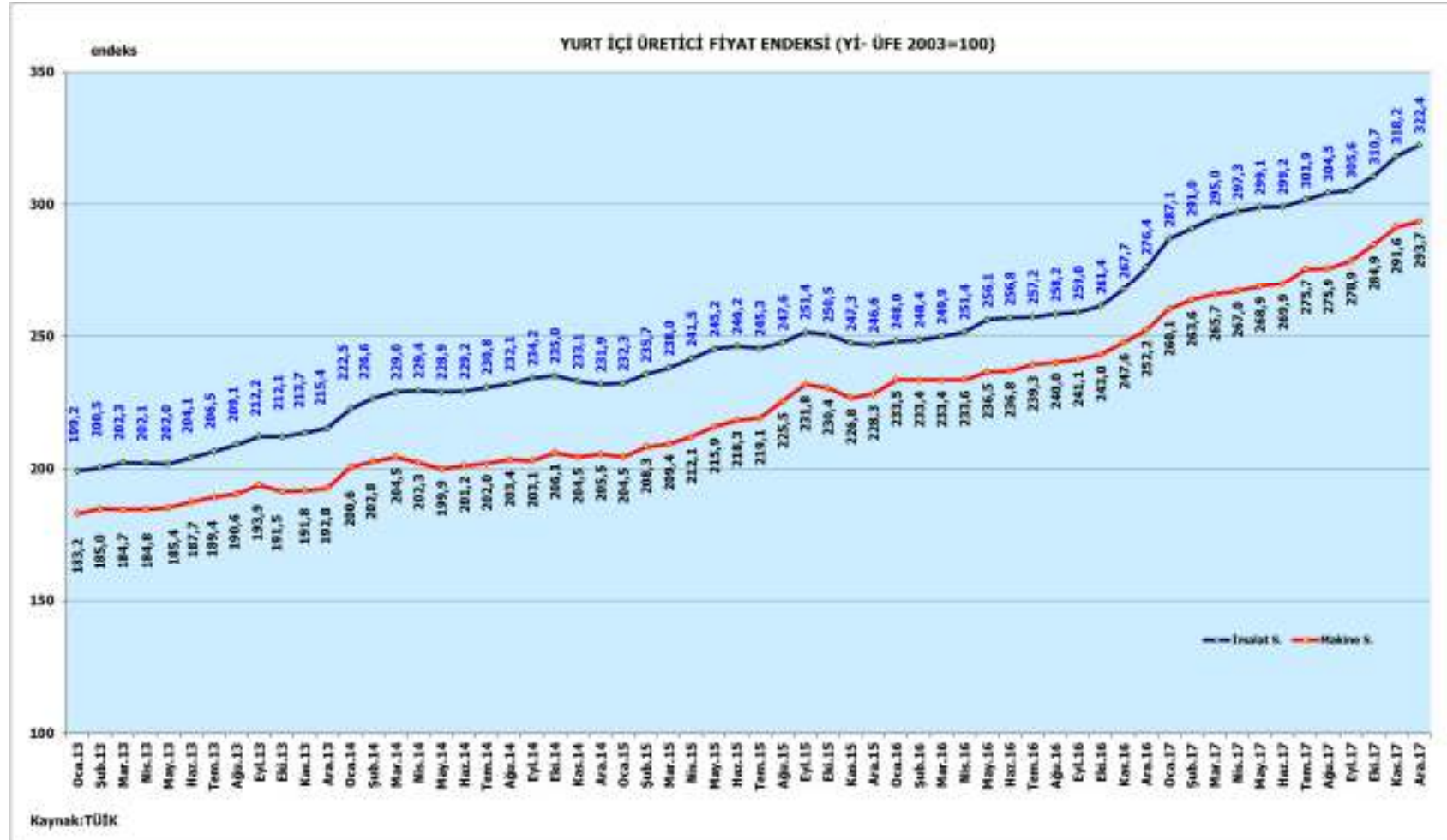
BRÜT MAAŞ ENDEKSİ

Makine imalatı sanayi brüt maaş endeksi, 2010 ikinci dönem sonrası, tüm dönemlerde imalat sanayi brüt maaş endeksinin üzerindedir ve aradaki fark giderek açılmaktadır. Bu eğilim sektörde maliyet içindeki ücret giderlerinin payının imalat sanayi ortalamasına göre giderek yükseldiğini de ortaya koymaktadır. 2016 son çeyrekte brüt maaş endeks değeri 306,0 olurken, 2017 ilk çeyrekte artmaya devam ederek 312,6 ve ikinci çeyrekte ise 335,5 düzeyine erişmiştir. İmalat sanayinde aynı dönemde brüt maaş endeksi 249,5 düzeyinden 2017 ilk çeyrekte 254,7 ve ikinci çeyrekte 270,3 düzeyine çıkmıştır. İmalat sanayi ortalamasına göre ikinci çeyrekte %24,1 daha yüksek değere erişen makine imalatı sanayi brüt maaş endeksindeki hızlı artış devam etmiş ve üçüncü çeyrekte bu fark %24,5 düzeyine erişmiştir. 2017 üçüncü çeyrekte makine imalatı sanayi brüt maaş endeksi önceki döneme göre %3,9 artarak 348,5 olurken, imalat sanayinde ise %3,6 artışla 280,0 değerine ulaşmıştır. ÇSBÜE, ÇKBÜE ve brüt maaş endeksi bir arada değerlendirildiğinde makine imalatı sanayinin verimlilik sorununu ivedilikle çözmesi gereği ortaya çıkmaktadır.

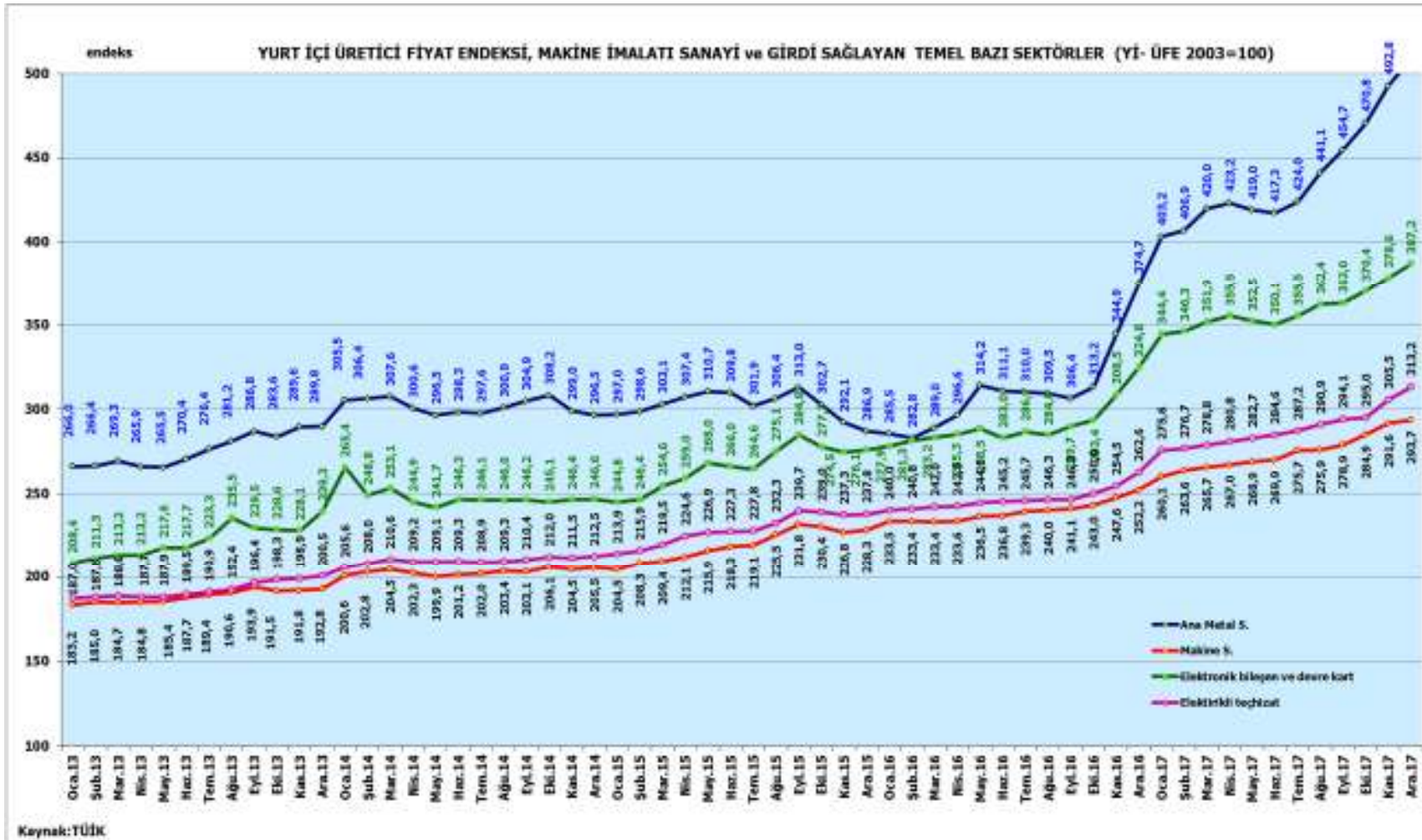
YURT İÇİ ÜRETİCİ FİYAT ENDEKSİ- Yİ-ÜFE

Makine İmalatı Sanayi Yurt İçi Üretici Fiyat Endeksi, İmalat Sanayi Yİ-ÜFE değerlerinin çok altındadır. Artış hızı da düşük düzeylerde kalmıştır. Aradaki fark 2015 yılı ikinci yarısına kadar giderek açılmıştır. Farkın açılması, sektördeki rekabetin fiyat düzeylerini önemli ölçüde etkilediğini, sektörün girdilerdeki fiyat artışlarını kendi ürünlerine yansıtamadığını ve katma değer yaratma gücünün zayıflığını göstermektedir. Endeks değeri makine imalat sanayi için az da olsa artarak 2017 Temmuz ayında 275,7 Ağustos da 275,9 ve Eylül de 278,9 olmuştur. İmalat sanayi Yİ-ÜFE ise Temmuz ayında 301,9 Ağustos da 304,5 ve Eylül ayında 305,6 düzeyinde gerçekleşmiştir. Son çeyrekte artış eğilimi devam etmiş ve sektör Yİ-ÜFE değeri Aralık ayında 293,7 düzeyine erişmiştir. Aynı dönemde imalat sanayi Yİ-ÜFE değeri de artarak Aralık ayında 322,4 olmuştur. 2017 yılında 2016 Aralık ayına göre endeks değerindeki artış imalat sanayinde %16,6 makine imalatı sanayinde ise %18,6 düzeyindedir.

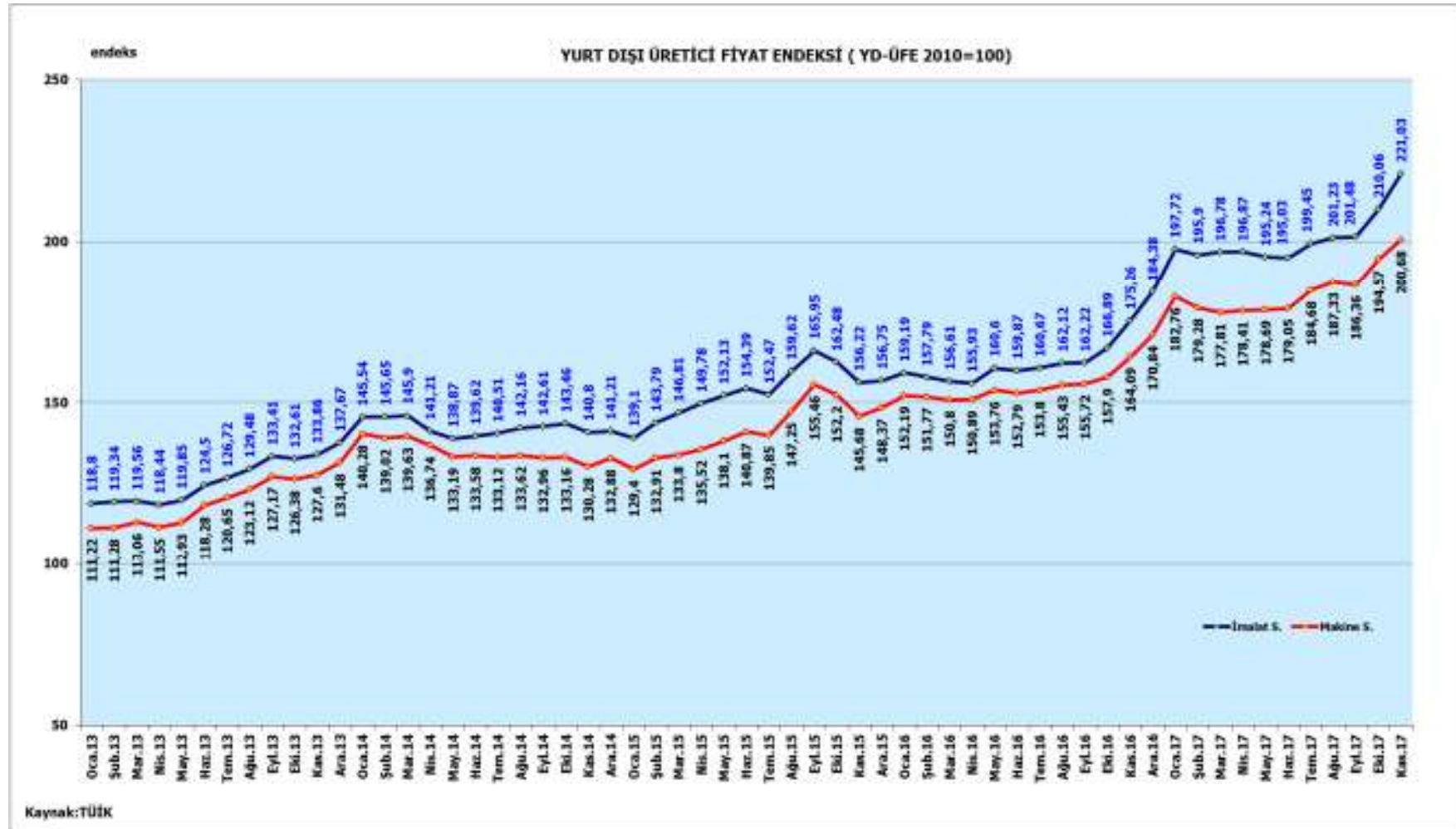
YURT İÇİ ÜRETİCİ FİYAT ENDEKSİ- (TEDARİKÇİ SEKTÖRLER)

Makine İmalatı Sanayi Yurt İçi Üretici Fiyat Endeksi (Yİ-ÜFE) , ana metal sanayi, elektronik sanayi (bileşenler, devre kartları vb.) ve elektrikli teçhizat gibi temel girdilerini sağlayan sanayilerin Yİ-ÜFE endeks değerlerinin çok altında kalmaktadır. Özellikle ana metal ve elektronik sanayiden sağlanan girdilerin endeks değerlerinde 2016 yılsonu başlayan ve 2017 ilk dokuz ayda yaşanan hızlı artışın, makine imalatı sanayi girdi maliyetlerini önemli ölçüde yükselttiği ve bu maliyetlerin sektörün ürün fiyatlarına yansıtılmadığı ortaya çıkmaktadır. 2017 yılında 2016 Aralık ayına göre endeks değerindeki artış ana metal sanayinde %42,9 elektrikli teçhizat sanayinde %19,2 ve elektronik bileşen ve devre kartları sanayinde %19,2 olurken makine imalatı sanayinde ise %16,5 düzeyindedir. Bu bulgu makine imalatı sanayinin karlılık oranlarının giderek aşıldığını ortaya koymaktadır.

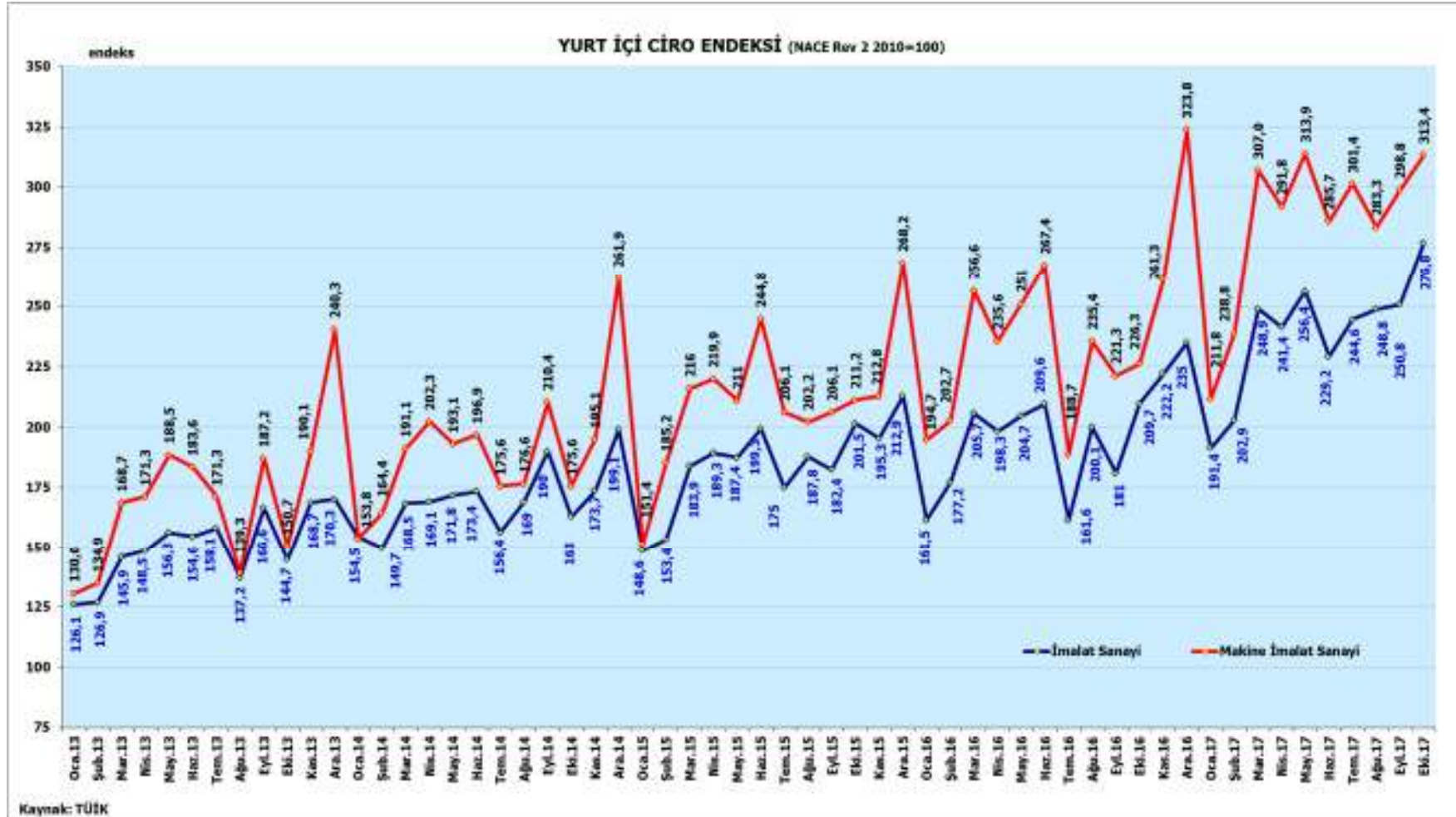
YURT DIŞI ÜRETİCİ FİYAT ENDEKSİ- YD-ÜFE

Makine İmalat Sanayi Yurt Dışı Üretici Fiyat Endeksi (YD-ÜFE) sektörün maliyetlerindeki artıőı ihracat fiyatlarına da yeterince yansıtamadıőını göstermektedir. Sektör YD-ÜFE değerleri de imalat sanayi ortalama YD-ÜFE değerlerinden olduğca düşük düzeydedir. Makine imalatı sanayi YD-ÜFE'sinin 2017 Ocak ayından Ağustos ayına kadar yaklaşık aynı düzeylerini korumuştur. 2017 Ocak ayında 182,76 olan makine imalatı sanayi YD-ÜFE endeks değeri dönem içinde gerileyerek Mart ayında 177,81 olmuştur. Nisan ve Temmuz ayları arasında ise az da olsa artışla 184,7 düzeyine erişmiştir. Bu endeks değeri imalat sanayinde Ocak 2017 de 197,7 den Haziran 2017 de 195,0'e gerilemiştir. 2017 Ekim ayında makine imalat sanayi YD-ÜFE değeri artarak 194,6 ve Kasım ayında 200,7 düzeyine yükselmiştir. İmalat sanayinde Kasım ayı YD-ÜFE değeri ise 221,0 olmuştur. 2017 ikinci yarıda ilk yarıya göre sektör ihracat fiyatlarında az da olsa iyileőme saėlanabilmiőtir.

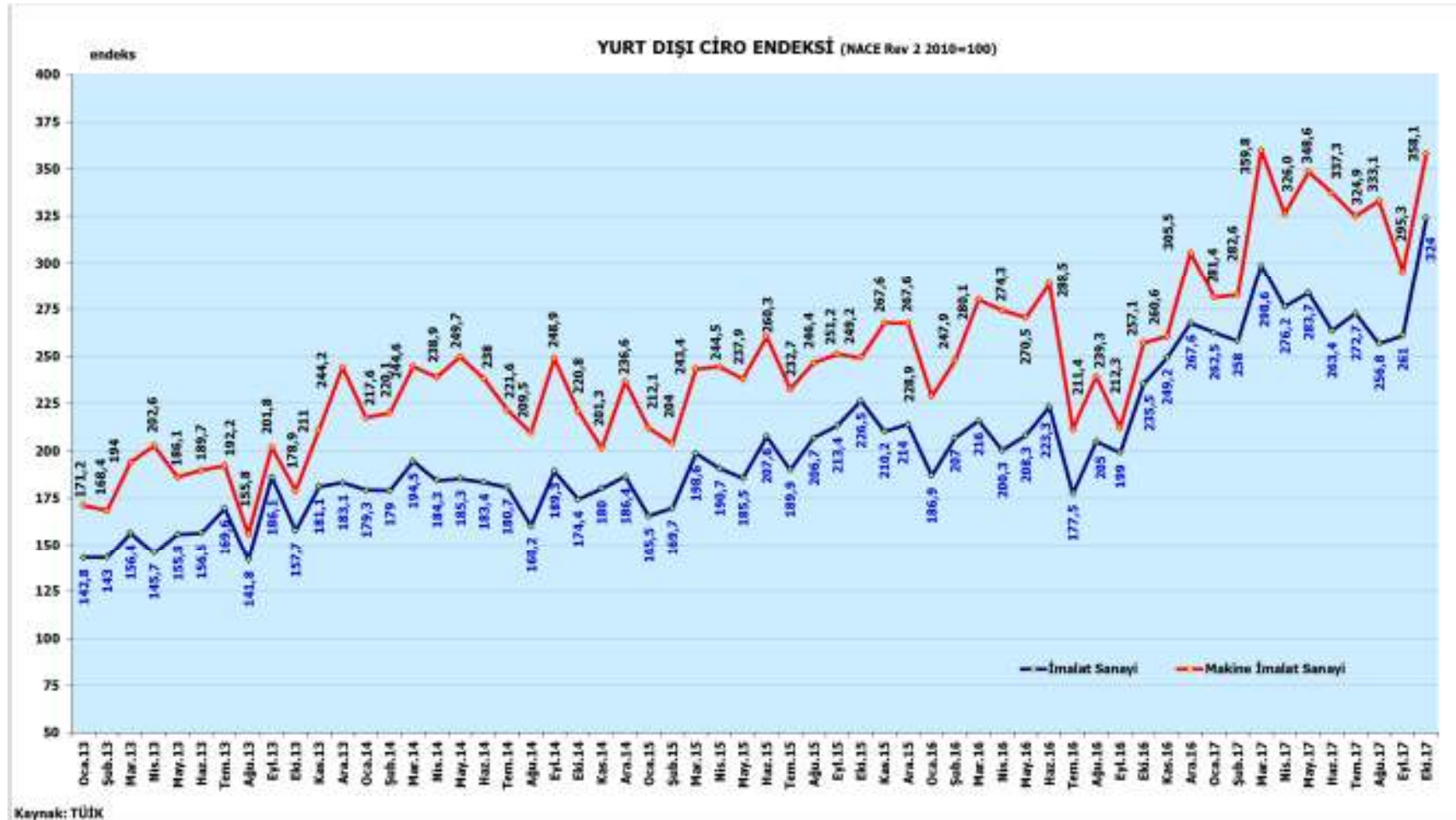
YURT İÇİ CİRO ENDEKSİ

Üretim endeksinde olduğu gibi, sektörün yurt içi ciro endeksi değerleri imalat sanayi yurt içi ciro endeks değerlerinden yüksektir. Sektör ciro endeksinin 2016 yılı son çeyrekte önemli bir artış gösterdiği görülmektedir. 2017 Ocak ayında 211,8 e gerileyen endeks değeri Şubat ayında yeniden artış eğilimine girmiş ve Mart ayında 307,0 düzeyine çıkmıştır. Nisan ve Ekim ayları arasında dalgalı bir eğilim izleyen endeks değeri Ekim ayında 313,4 olarak gerçekleşmiştir. Endeks değeri son altı ayda sektörde ciro açısından oldukça istikrarsız bir dönem yaşandığını ortaya koymaktadır. Endeks değerleri makine imalatı ve imalat sanayinde 2017 ilk aylarında sektörde yurtiçi talepte yaşanan yavaşlamanın üçüncü çeyrekle birlikte artış eğilimine girdiğini göstermektedir.

YURT DIŞI CİRO ENDEKSİ

Sektörün yurt dışı ciro endeks değeri imalat sanayi yurt dışı ciro endeks değeriyle daha yüksektir. Bu veriler makine imalat sanayinin dış pazarlara dayalı büyümesinin önemli bir göstergesidir. 2016 Temmuz ayında hızla düşen endeks değeri 2016 son aylarında yeniden artış eğilimine girmiştir. Makine imalatı sanayi yurt dışı ciro endeksi 2017 ilk iki ayında yaklaşık aynı düzeyde kalmış, Mart ayında yükselerek dönemin en yüksek değeri olan 359,8 düzeyine erişmiştir. Yurt dışı ciro endeks değeri Nisan ayında 326,0 ve Mayıs ayında 348,6 ile yüksek düzeylerini korumuştur. Ağustos ayında 333,1 ve Eylül ayında düşerek 295,3 olan yurt dışı endeks değeri Ekim ayında sıçrama ile 358,1 düzeyine erişmiştir. Dikkat çeken bir nokta aynı dönemlerde imalat sanayi yurt dışı ciro endeks değerinin benzer de eğilimi göstermesidir. Yurt içi ve yurt dışı ciro endeks değeri bir arada değerlendirildiğinde, sektör ürünlerine olan talebin 2017 ikinci yarıda artış eğilimine girdiği ortaya çıkmaktadır.

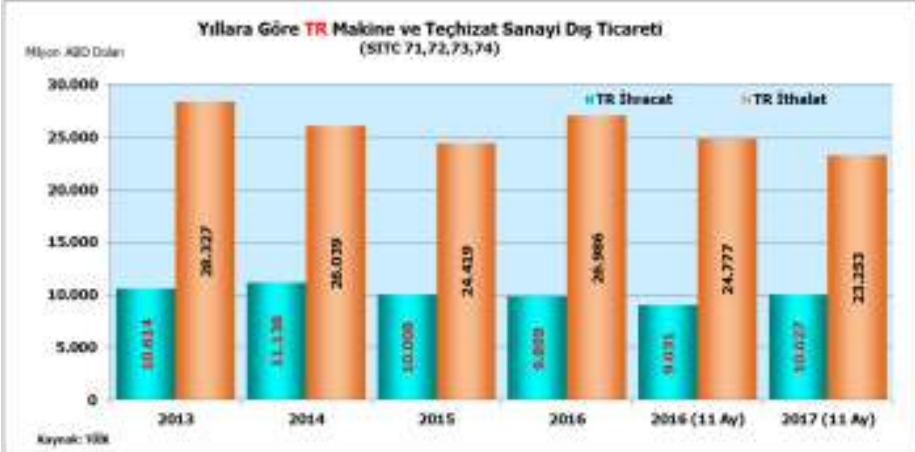
MAKİNE VE TEÇHİZAT İMALATI SANAYİ DİŞ TİCARETİ, TÜRKİYE

Türkiye Makine İmalatı Sanayi ihracatı SITC gruplamasına göre son dört yılda yaklaşık 10 milyar ABD Doları düzeyinde gerçekleşmiştir. 2016 yılı ihracatı ise 9,9 milyar ABD Doları olmuştur. Aynı dönemde ithalat ise yaklaşık 27 milyar ABD Doları olurken ihracatın ithalatı karşılama oranı %36,7 düzeyinde kalmıştır. 2017 yılının on bir ayında Makine imalatı sanayinde yapılan ihracatta önceki yıla göre %11 artış sağlanmış ve ihracat 10 milyar ABD Dolarını aşmıştır. On bir ayda yapılan ihracatın 2016 toplam ihracatından %1,3 daha yüksek olması da sektörün diğer dikkat çeken bir başarısıdır. Aynı dönemde ithalat ise önceki yıla göre %6,2 gerileyerek 23,3 milyar ABD Doları olarak gerçekleşmiştir. İhracatın ithalatı karşılama oranı 2016 on bir aylık dönemde %36,4 düzeyinden 2017 de %43,1 düzeyine çıkmıştır.

Makine İmalat Sanayi'nin ihracatının toplam Türkiye ihracatı içindeki payı, 2014 yılında %7,07 düzeyine erişmiş, daha sonra 2015 ve 2016 yıllarında ise az da olsa düşerek %6,95'e gerilemiştir. 2017 on bir ayda yeniden %7 düzeyine çıkmıştır.

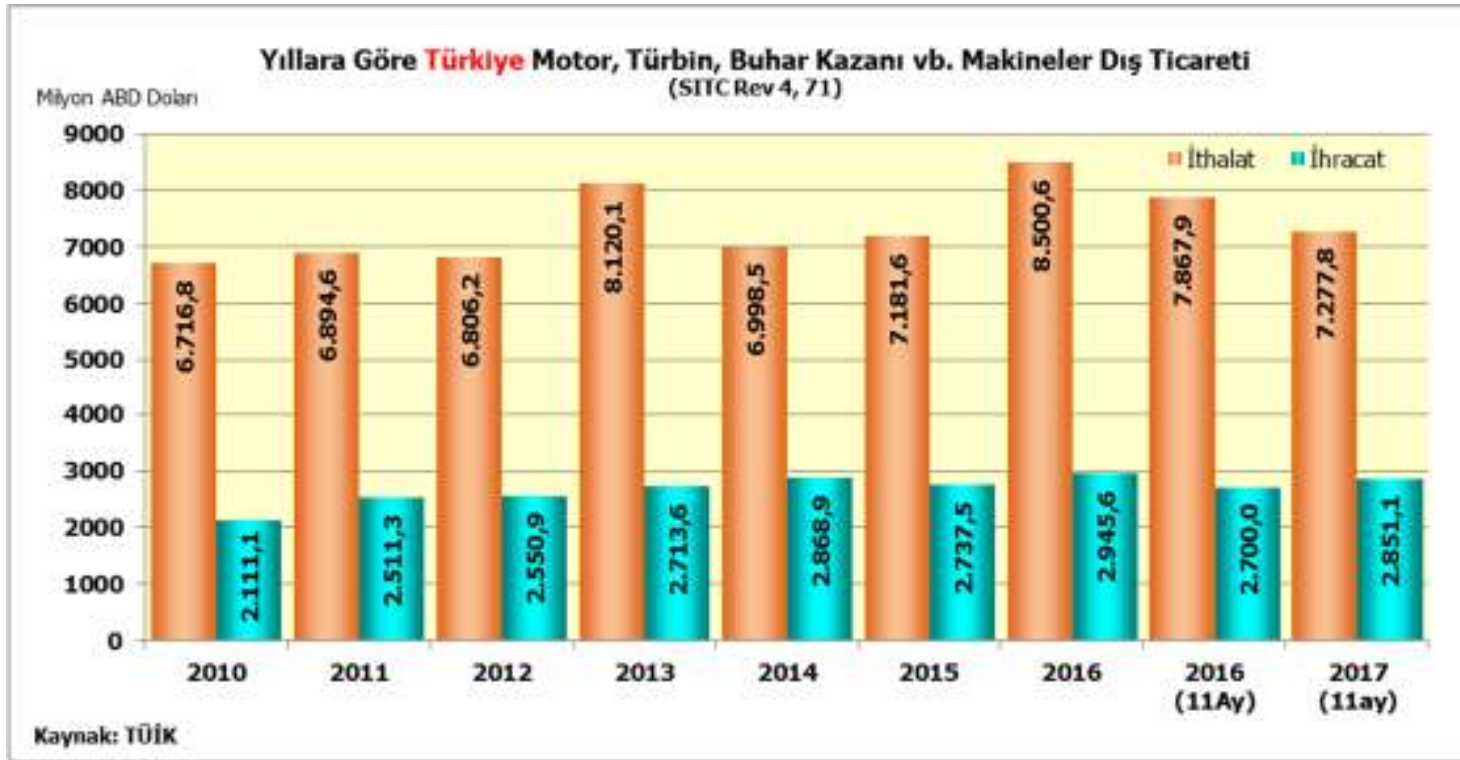
Sektör ürünleri ithalatının, Türkiye toplam ithalatı içindeki payında da 2016 yılına göre 2017 on bir ayda az da olsa bir gerileme görülmüş ve bu oran %10,0'a düşmüştür. Bu oran sektör ürünlerinin Türkiye'nin önemli ithal ürünleri arasında yer aldığını göstermektedir.

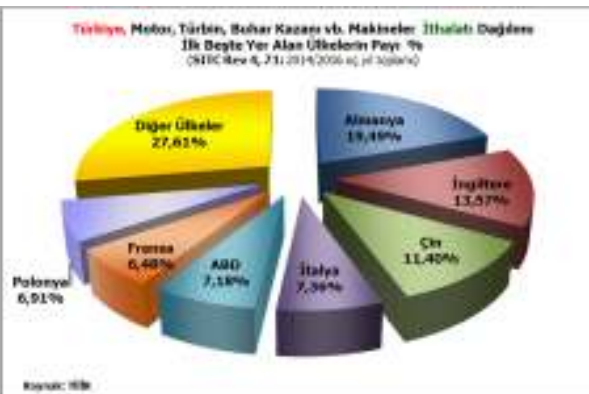
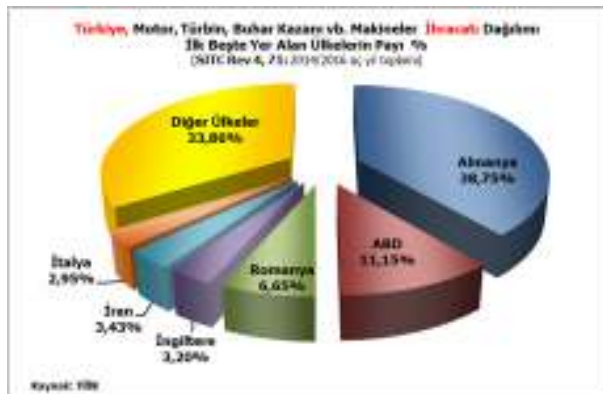
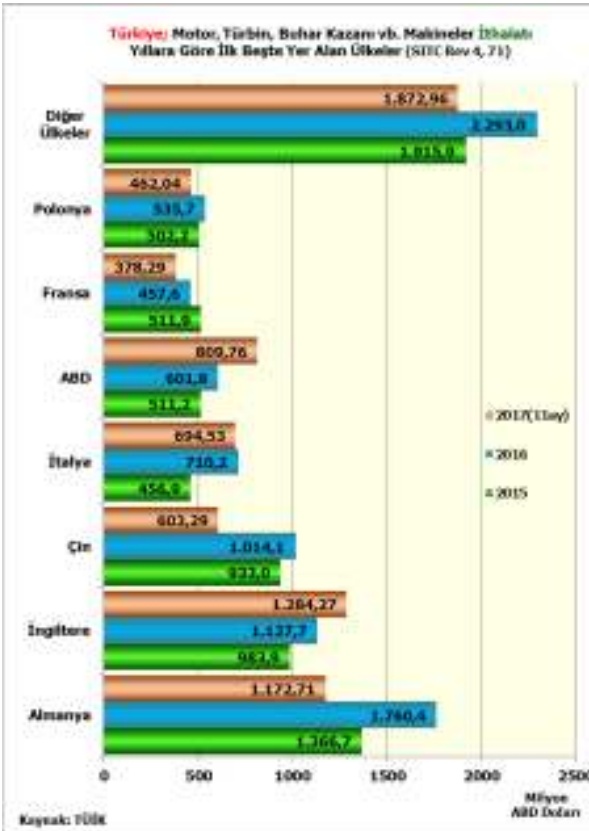
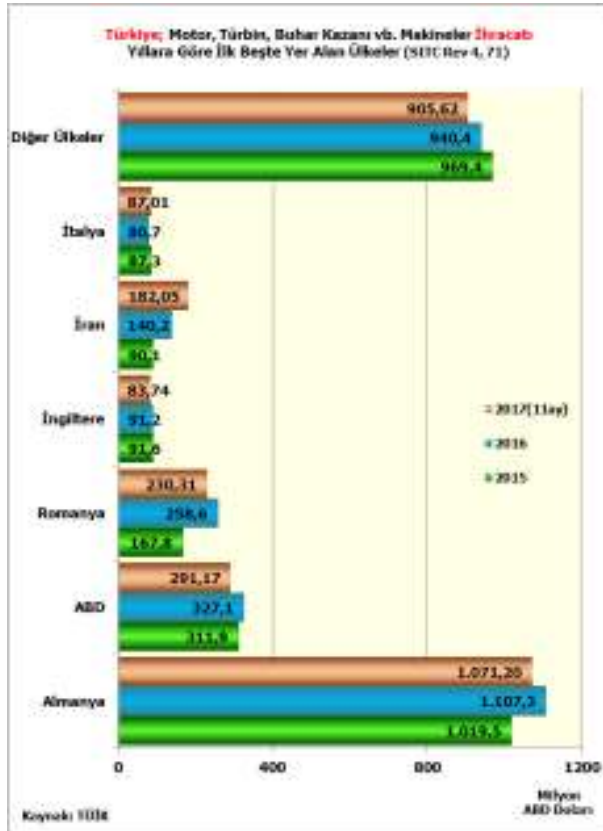

NACE Rev. 2, 28 grubunda tanımlan Makine İmalatı Sanayi ikili SITC kodunda 71, 72, 73 ve 74 grubunu kapsamaktadır. SITC gruplaması ile NACE gruplaması arasında bazı farklılıklar nedeniyle iki grubun dış ticaret verileri birbirine yakın olmasına karşın eşit değildir. Bu çalışmada uluslar arası karşılaştırmalar yapabilmek amacıyla düzenli olarak yayımlanan SITC gruplaması dış ticaret verileri kullanılmıştır. SITC Rev. 4, 71: Güç Üretim Makineleri ve Ekipmanları; motor, türbin, buhar kazanı vb. SITC Rev. 4, 72: Belirli Sanayiler İçin Özel Makineler; tarım, inşaat, gıda, tekstil, kağıt vb. SITC Rev. 4, 73: Metal İşleme Takım Tezgahları SITC 4, 74: Genel Sanayi Makineleri ve Ekipmanları ve parçaları; ısıtma ve soğutma, pompa, taşıma ekipmanları, rulman, valf vb.

GÜÇ ÜRETİM MAKİNELERİ VE EKİPMANLARI DIŞ TİCARETİ (SITC Rev. 4, 71) (Motor, türbin, buhar kazanı vb.)

Türkiye güç üretim makineleri ihracatı 2010 yılı ile 2016 arasında %40 düzeyinde artarak 2016 yılında yaklaşık 2,95 milyar ABD Doları düzeyine erişmiştir. Aynı dönemde ithalat ise %26,9 artarak 8,5 milyar ABD Doları olmuştur. 2010 yılında %31,43 olan ihracatın ithalatı karşılama oranı 2016 yılında %34,64 düzeyindedir. 2017 yılı on bir aylık dönemde güç üretim makineleri ihracatında önceki döneme göre %5,6 artış yaşanmış ve ihracat yaklaşık 2,85 milyar ABD Doları olarak gerçekleşmiştir. Sektör ürünlerinin ithalatında ise %7,5 düzeyinde düşüş yaşanmış ve on bir ayda 7,3 milyar ABD Doları ithalat yapılmıştır. Bu gelişmelere bağlı olarak on bir ayda önceki dönemde %34,3 olan ihracatın ithalatı karşılama oranı 2017 yılında %39,2 düzeyine yükselmiştir. İlk altı ay değerleri göz önüne alındığında, ikinci yarıda ihracatta olumlu bir gelişme yaşandığı görülmektedir.

Türkiye'nin Güç Üretim Makineleri Dış Ticaretinde İlk Beş Ülke

2016 yılında Türkiye'nin güç üretim makineleri ihracatında Almanya 1,1 milyar ABD Doları ile ilk sırada yer almıştır. İkinci sırada ABD, üçüncü sırada Romanya ve dördüncü sırada İran gelmektedir. 2017 on bir aylık dönemde Almanya 1,1 milyar ABD Doları ile ilk sırayı alırken ABD, Romanya ve İran ihracat pazarları sıralamasında ilk dörtteki yerini korumuştur.

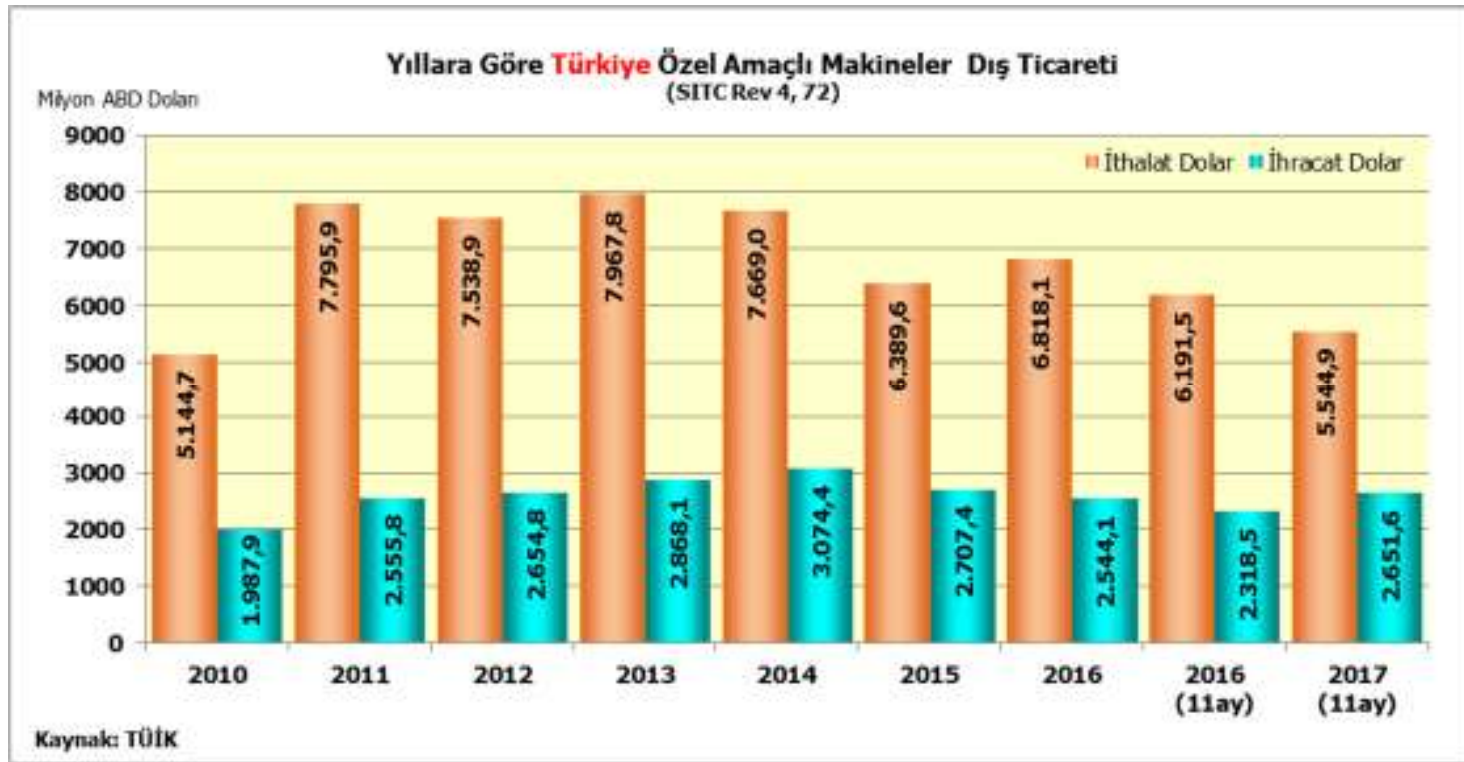
2016 yılında sektör ürünlerinin ithalatında ihracatta olduğu gibi 1,76 milyar ABD Doları ile Almanya ilk sırayı alırken, İngiltere, Çin, İtalya ve ABD ilk beşte yer alan diğer ülkeler olmuştur. 2017 on bir aylık dönemde sektör ithalatında önceki yıla göre en önemli değişim İngiltere'nin 1,3 milyar ABD Doları ile ilk sıradaki Almanya'nın (1,2 milyar ABD Doları) yerini alması ve Çin'in ithalat yapılan ülkeler sıralamasında 3. sıradan 5. sıraya gerilemesidir.

2014 ile 2016 yılları arasında Türkiye'nin üç yıllık toplam güç üreten makineler ihracatında ilk beşe giren ülkeler arasında Almanya %38,8 payla ilk sırada ve ABD %11,2 ile ikinci sıradadır. Bu ülkeleri %6,7 ile Romanya, %3,2 ile İran ve %3,2 ile İngiltere izlemektedir.

İhracatta olduğu gibi 2014 ile 2016 yılları arasında Türkiye'nin toplam üç yıllık güç üreten makineler ithalatında da Almanya %19,5 payla ilk sıradadır. İngiltere %13,6 ile ikinci, Çin %11,4 ile üçüncü ve İtalya %7,4 pay ile dördüncü sırayı almaktadır.

BELİRLİ SANAYİLER İÇİN ÖZEL MAKİNELER DIŞ TİCARETİ (SITC Rev. 4, 72) (Tarım, inşaat, gıda, tekstil, kağıt vb.)

Türkiye özel amaçlı makineler imalatı sanayi ihracatı 2010 yılı ile 2014 yılı arasında %54,7 artarak 2014 yılında 3,1 milyar ABD Doları düzeyine erişmiştir. Aynı dönemde ithalat ise %49 artışla 7,7 milyar ABD Doları olmuştur. 2010 yılında %38,6 olan ihracatın ithalatı karşılama oranı 2014 yılında %40 düzeyindedir. 2015 ve 2016 yıllarında sektör ihracatında 2014 yılına göre %17,2 gibi önemli bir düşüş yaşanmış, sektör ihracatı 2015 yılında 2,7 ve 2016 yılında 2,5 milyar ABD Dolarına gerilemiştir. İhracatın ithalatı karşılama oranları ise aynı yıllarda sırasıyla %42,37 ve %37,3 olmuştur. 2017 yılı on bir aylık dönemde özel amaçlı makineler imalatı sanayi ihracatı 2016 aynı döneme göre %14,3 gibi önemli bir artışla 2,6 milyar ABD Dolarının üstüne çıkmıştır. İlk altı ayda 2016 ilk altı ayına göre artış oranının %5,9 olduğu düşünüldüğünde ikinci yarıda ihracatta sağlanan artışın boyutu ortaya çıkmaktadır. 2017 yılı on bir aylık sektör ürünlerinin ithalatı ise önceki yıl aynı döneme göre %10,5 düzeyinde bir düşüşle 5,5 milyar ABD Doları olmuştur. Bu gelişmelere bağlı olarak 2016 yılı on bir ayda %37,4 olan ihracatın ithalatı karşılama oranı 2017 on bir ayda %47,8 düzeyine yükselmiştir.

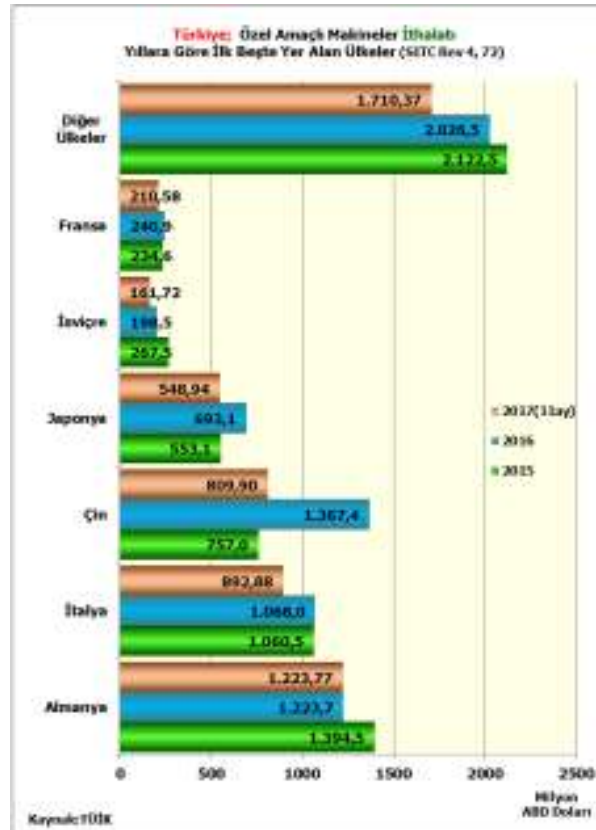
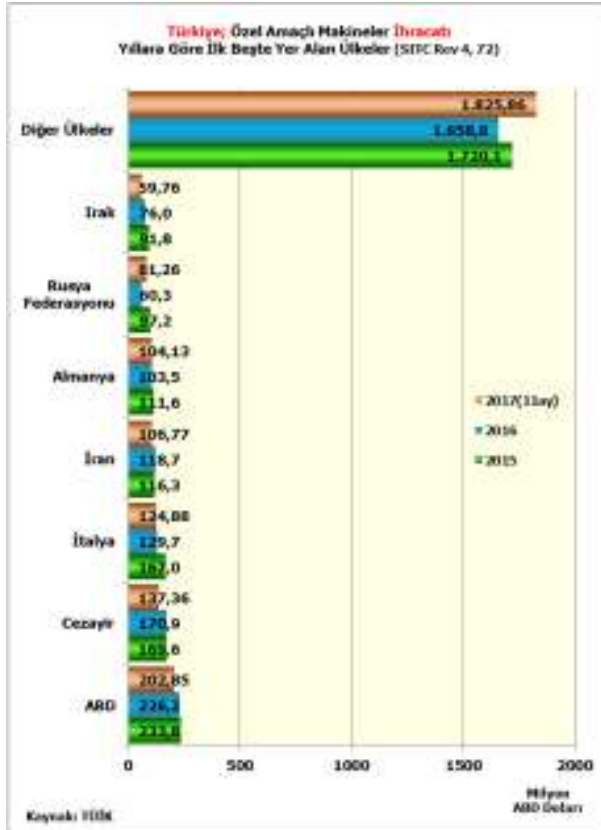

Türkiye'nin Özel Amaçlı Makineler Dış Ticaretinde İlk Beş Ülke

2015 yılında olduğu gibi 2016 yılında da Türkiye özel amaçlı makineler ihracatında 226,2 milyon ABD Doları ile ABD ilk sırayı almıştır. Cezayir 171 milyon ABD Doları ile ikinci sırasını korumuş, İtalya, İran, Almanya, Rusya ve Irak 2015 ve 2016 da ilk beşe giren diğer ülkeler olmuştur. 2017 on bir aylık dönemde Türkiye'nin özel amaçlı makine ihracatında ilk beşteki ülke sıralaması değişmemiştir. ABD 202,9 milyon ABD Doları ile ilk sırayı alırken 137,4 milyon ABD Doları ile Cezayir ikinci sıradaki yerini korumuştur. Türkiye'nin özel amaçlı makineler ithalatında ilk sırayı ise Almanya almaktadır. Ancak 2016 yılında 1,37 milyar ABD Doları tutarında ithalat yapılan Çin, yıl bazında ilk sıraya çıkmıştır. En çok ithalat yapılan diğer ülkeler ise İtalya, Japonya, İsviçre ve Fransa olarak sıralanmaktadır. 2017 on bir aylık dönemde sektör ürünleri ithalatında 809,9 milyon ABD Doları ile üçüncü sıraya gerileyen Çin'in yerine Almanya 1,2 milyar ABD Doları ile yeniden ilk sıraya çıkmış, İtalya 892,9 milyon ABD Doları ile ikinci sıraya yerleşmiştir.

2014 ile 2016 yılları arasında Türkiye'nin üç yıllık toplam özel amaçlı makineler ihracatında ilk beşe giren ülkelere ABD %8,5 payla ilk sırada Cezayir %6,0 ile ikinci sırada yer alırken bu ülkeleri %5,5 ile İtalya, %4,5 ile İran ve %4,1 ile Almanya izlemiştir.

Almanya 2014 ile 2016 yılları arasında Türkiye'nin toplam üç yıllık özel amaçlı makineler ithalatında %21,1 payla ilk sıradadır. Almanya dan sonra İtalya %16 ile ikinci, Çin %14 ile üçüncü ve Japonya %9 pay ile dördüncü sırayı almaktadır.

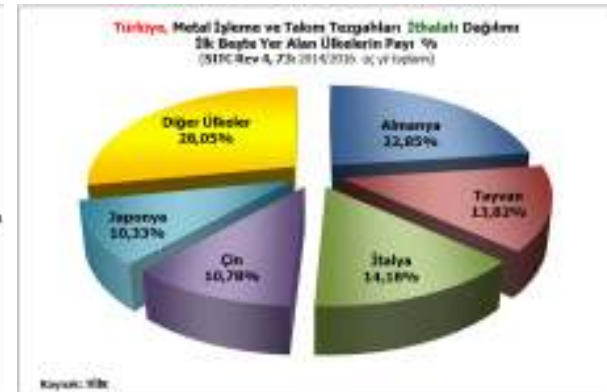
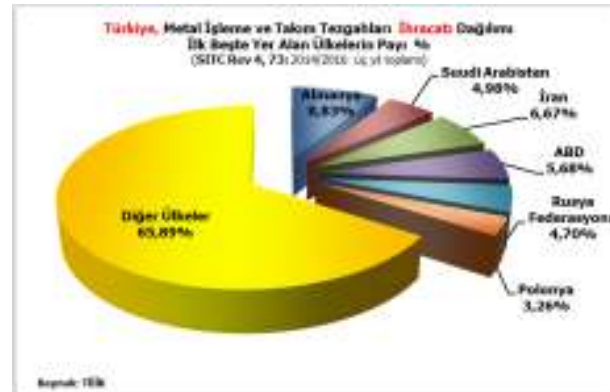
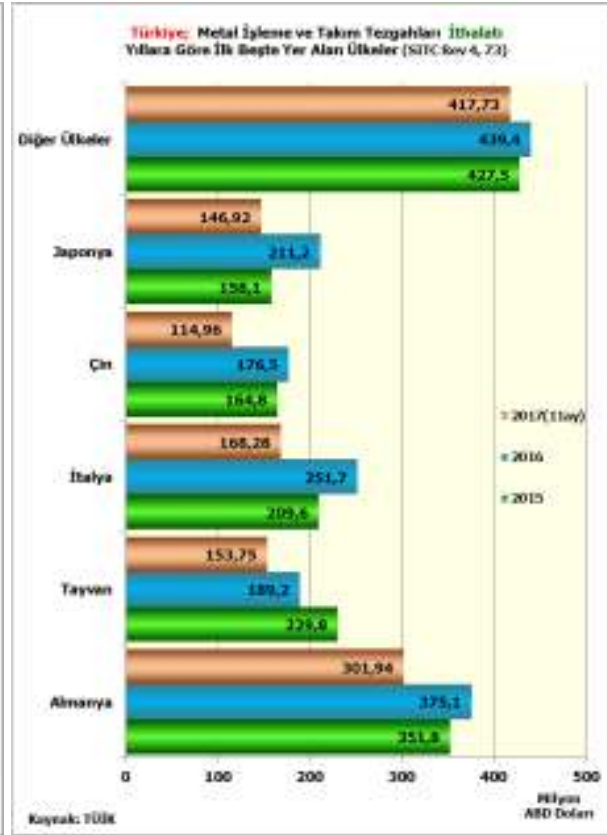
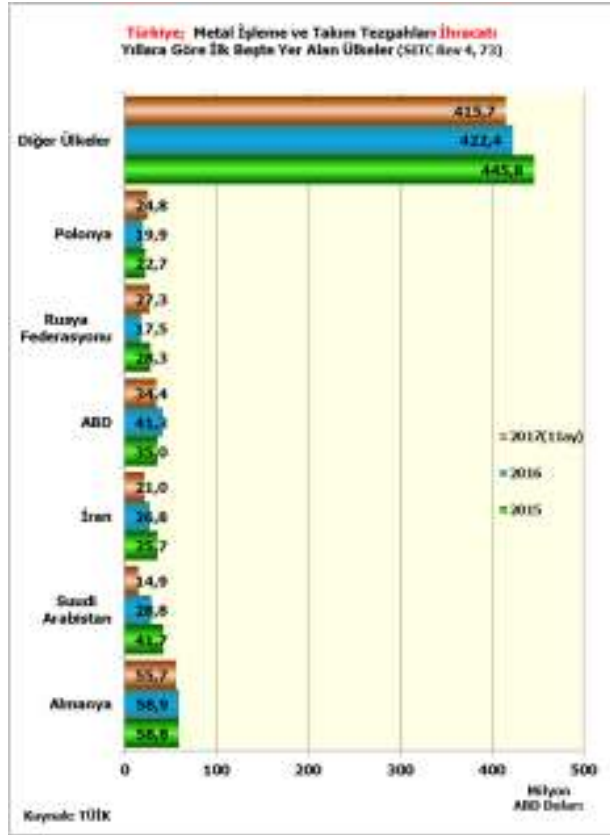

METAL İŞLEME ve TAKIM TEZGAHLARI DIŞ TİCARETİ (SITC Rev. 4, 73)

Türkiye metal işleme ve takım tezgahları imalatı sanayi ihracatı 2013 yılında 754 milyon ABD Doları ile son yedi yılda en yüksek düzeyine çıkmıştır. Daha sonra düşüş eğilimine giren sektör ihracatı 2016 yılında 615,7 milyon ABD Doları olmuştur. 2016 yılında 2015 yılına göre %7,8 ve 2013 yılına göre %18,3 düzeyinde bir düşüş söz konusudur. Türkiye takım tezgahları ithalatı ise 2012 ve 2014 arasında yaklaşık 1,7 milyar ABD Doları düzeyinde kalmış, 2015 yılında önceki yıla göre %9,4 düşerek 1,5 milyar ABD Doları olarak gerçekleşmiştir. 2016 yılında 2015 yılına göre %6,6 artarak 1,65 milyar ABD Dolarına çıkmıştır. 2012 yılında %41,2 olan ihracatın ithalatı karşılama oranı artarak 2015 yılında %43,3 olmuş ve 2016 yılında %37,5 düzeyine gerilemiştir.

2017 yılının on bir ayında Metal işleme takım tezgahları ihracatında 2016 aynı döneme göre yaklaşık %6,6 artış sağlanmıştır. On bir aylık ihracat 585,0 milyon ABD Doları olarak gerçekleşmiştir. İthalatta önceki yıl aynı döneme göre %13,1 düzeyinde bir düşüş yaşanmış ve sektör ithalatı 2017 on bir aylık dönemde 1,3 milyar ABD Doları olmuştur. Bu gelişmelere bağlı olarak ihracatın ithalatı karşılama oranı %45 düzeyine yükselmiştir.

Türkiye'nin Metal İşleme ve Takım Tezgahları Dış Ticaretinde İlk Beş Ülke

2016 yılında Türkiye metal işleme ve takım tezgahları ihracatında 58,9 milyon ABD Doları ile Almanya ilk sıradadır. ABD 41,3 milyon ABD Doları ile ikinci olurken bu ülkeleri Suudi Arabistan, İran, Rusya ve Polonya izlemektedir. 2017 on bir ayda sektör ihracatında 55,7 milyon ABD Doları ile Almanya ve 34,4 milyon ABD Doları ile ABD ilk iki sıradadır. Rusya, Polonya, İran ve Suudi Arabistan ilk beşte yer alan diğer ülkelerdir. 2016 yılında Türkiye'nin metal işleme ve takım tezgahları ithalatında ilk sırayı 375,1 milyon ABD Doları ile Almanya almaktadır. En çok ithalat yapılan diğer ülkeler Tayvan, İtalya, Japonya ve Çin olarak sıralanmaktadır. 2017 on bir ayda sektör ürünleri ithalatında, 301,9 milyon ABD Doları ile Almanya 168,3 milyon ABD Doları ile İtalya ilk iki sıradadır. Tayvan 153,8 milyon ABD Doları ile üçüncü sırayı almıştır.

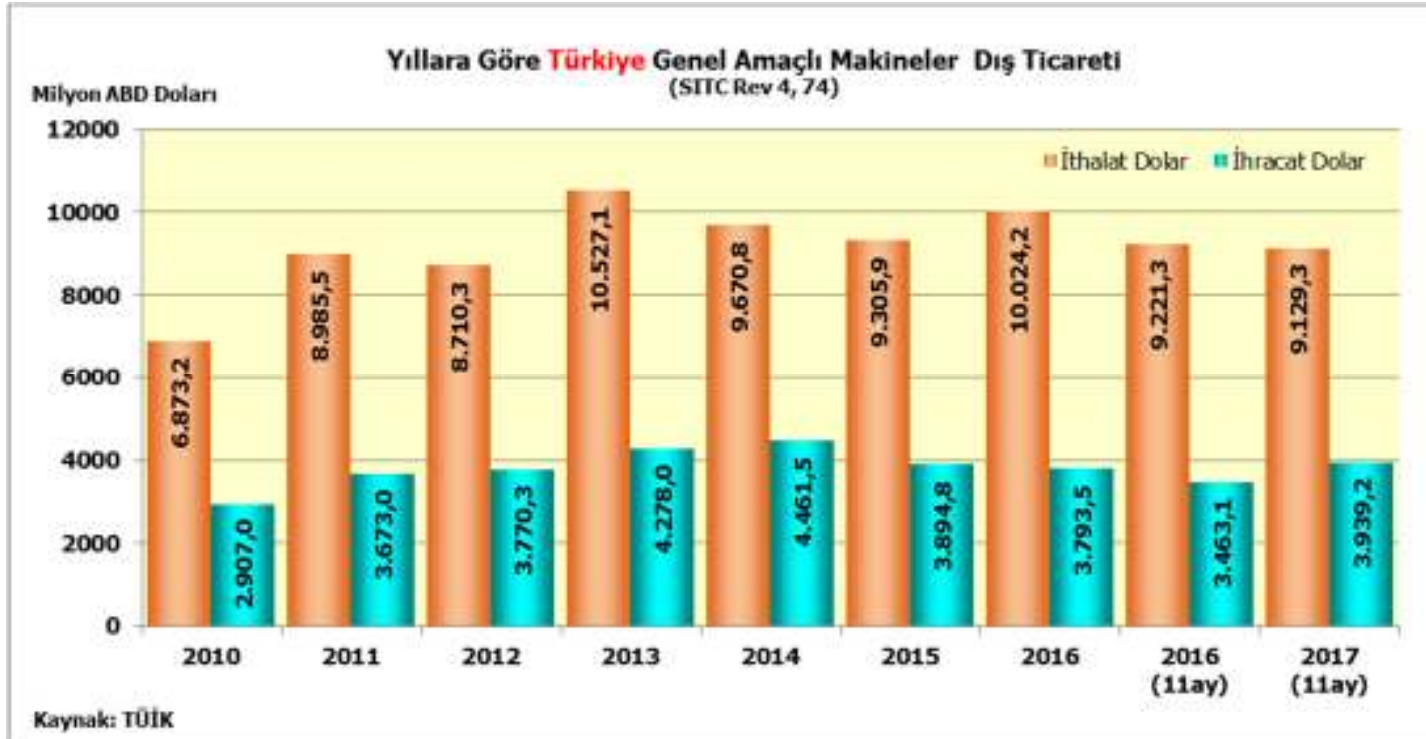
2014 ile 2016 yılları arasında Türkiye'nin üç yıllık toplam metal işleme ve takım tezgahları ihracatında ilk beşe giren ülkeler arasında Almanya %8,8 payla ilk sırada yer almıştır. İran %6,67 ile ikinci sırayı alırken bu ülkeyi %5,68 ile ABD ve %5 pay ile Suudi Arabistan izlemektedir.

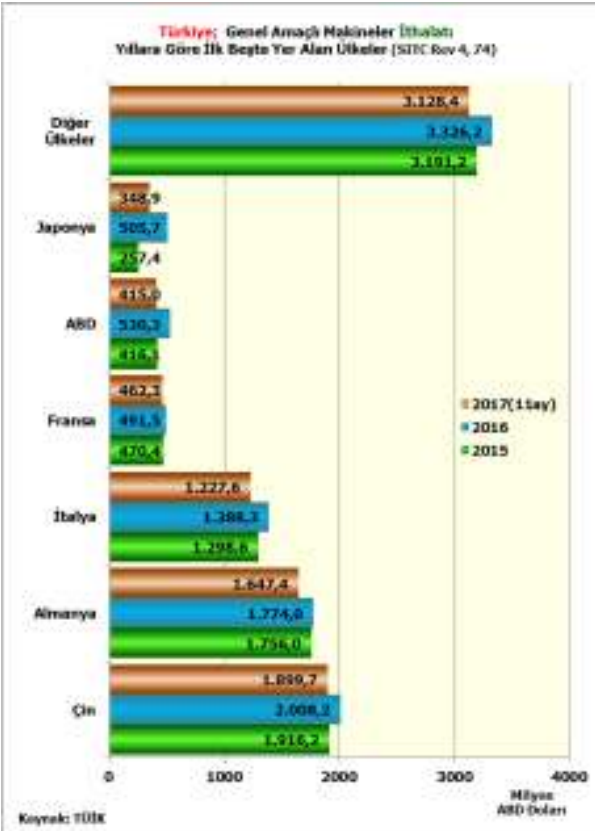
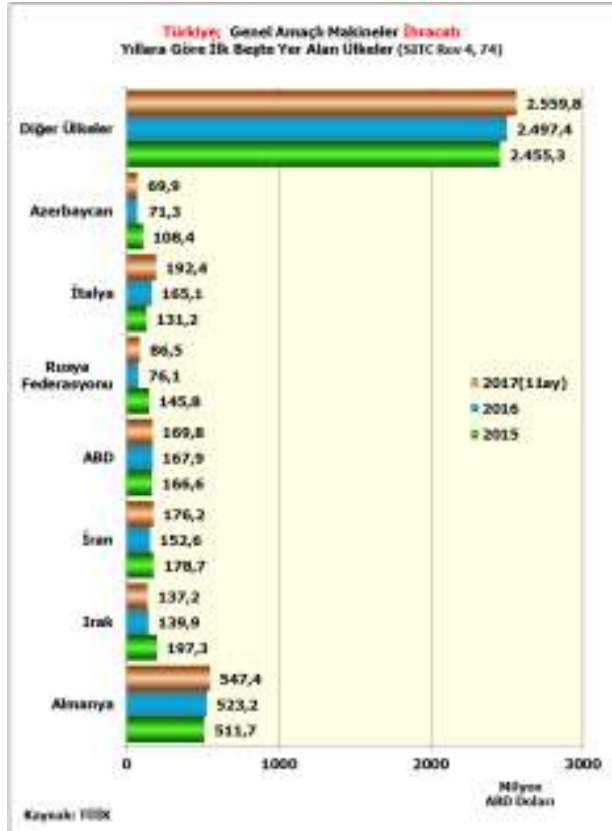
Almanya 2014 ile 2016 yılları arasında Türkiye'nin toplam üç yıllık metal işleme ve takım tezgahları ithalatında %22,9 payla ilk sıradadır. İtalya %14,2 ile ikinci, Tayvan %13,8 ile üçüncü, Çin %10,8 ile dördüncü ve Japonya %10,3 ile beşinci sıradadır.

GENEL SANAYİ MAKİNELERİ ve EKİPMANLARI ve PARÇALARI DIŞ TİCARETİ (SITC Rev. 4, 74) (Isıtma ve soğutma, pompalar, taşıma ekipmanları, rulmanlar vb.)

Türkiye genel amaçlı makineler imalatı sanayi ihracatı 2010 yılı ile 2014 yılı arasında %53,5 artarak 2014 yılında yaklaşık 4,5 milyar ABD Doları düzeyine erişmiştir. Aynı dönemde yıllara göre farklılık gösteren ithalat 2013 yılında yaklaşık 10.5 milyar ABD Doları ile son altı yılın en yüksek değerine erişmiştir. 2010 yılında %42,3 olan ihracatın ithalatı karşılama oranı 2014 yılında %46,1 düzeyine çıkmıştır. 2015 ve 2016 yıllarında sektör ihracatında 2014 yılına göre düşüş yaşanmış, sektör ihracatı 2015 yılında 3,9 ve 2016 yılında 3,8 milyar ABD Dolarına gerilemiştir. İhracatın ithalatı karşılama oranları ise aynı yıllarda sırasıyla %41,8 ve %37,8 olmuştur.

2017 yılı on bir ayda genel amaçlı makineler imalatı sanayi ihracatında önceki döneme göre ikinci yarıda hızlı yükselişle %13,7 artış yaşanmış ve sektör ihracatı 3,9 milyar ABD Dolarını aşmıştır. 2017 yılı on bir ayda sektör ürünlerinin ithalatı ise önceki yıl aynı döneme göre yaklaşık %1,0 düzeyinde bir düşüşle 9,1 milyar ABD Doları olmuştur. Bu gelişmelere bağlı olarak ihracatın ithalatı karşılama oranı %43,1 düzeyine yükselmiştir. Makine imalatı sanayi ihracatı içinde en yüksek paya sahip olan genel sanayi makineleri ihracatının yıl sonunda 4 milyar ABD Dolar sınırını aşarak 2013-2014 yılı düzeylerini yakalaması olasıdır.

Türkiye'nin Genel Amaçlı Makineler Dış Ticaretinde İlk Beş Ülke

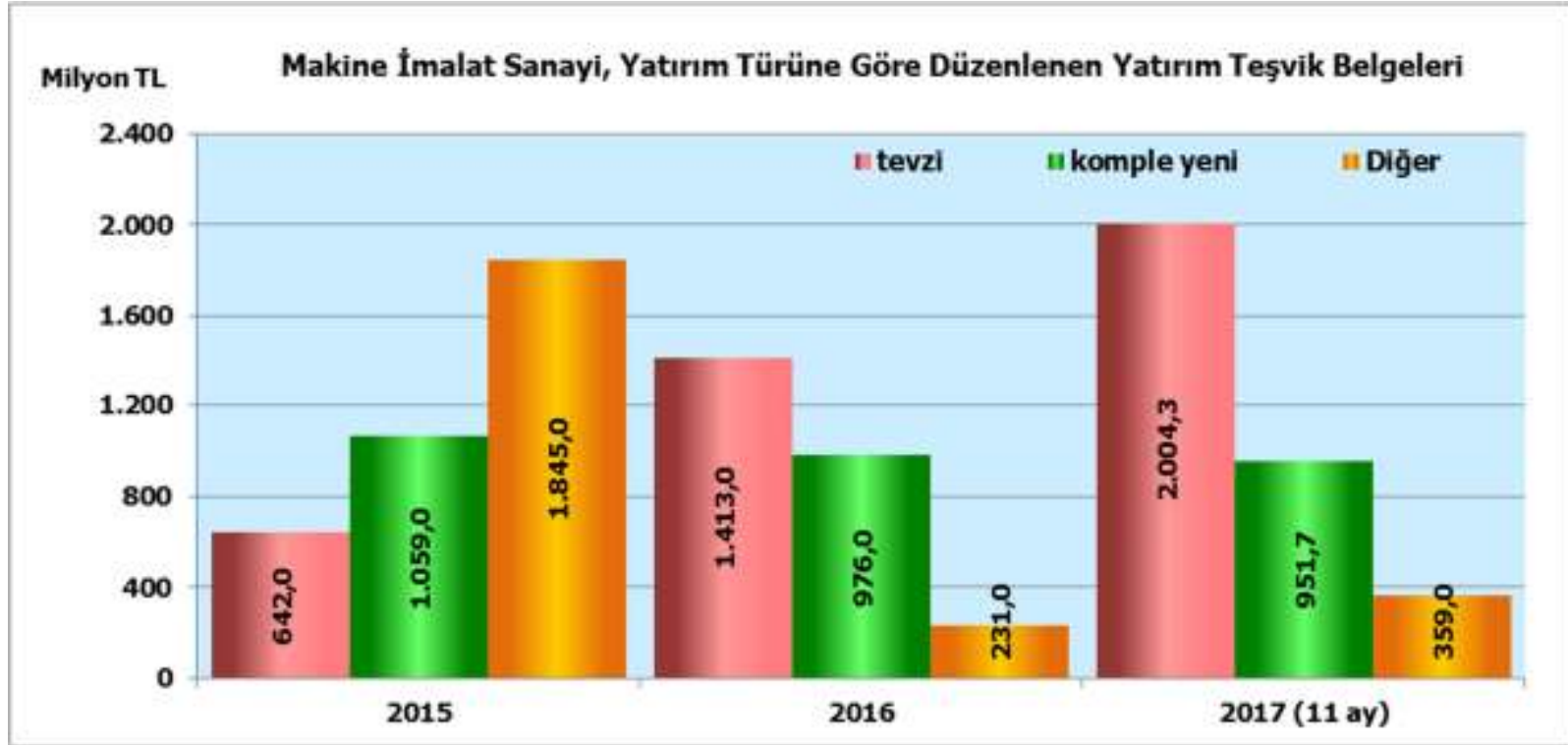
2016 yılında Türkiye genel amaçlı makineler ihracatında ilk iki sırayı 523,2 milyon ABD Doları ile Almanya ve 167,9 milyon ABD Doları ile ABD almıştır. İtalya, Irak, İran, Rusya ve Azerbaycan üç yıl içinde ilk beşe giren diğer ülkeler olmuştur. 2017 yılı on bir ayda Almanya 547,4 milyon ABD Doları ile sektörün ihracat pazarları içinde yine ilk sırayı almıştır. İhracat pazarları olarak bu ülkeyi İtalya 192,4 milyon ve ABD 169,8 milyon ABD Doları ile izleyen diğer ülkeler olmuştur. Türkiye'nin 2016 yılında genel amaçlı makineler ithalatında ilk sırayı 2,0 milyar ABD Doları ile Çin almaktadır. En çok ithalat yapılan diğer ülkeler ise Almanya, İtalya, Fransa, ABD ve Japonya olarak sıralanmaktadır. 2017 on bir ayda sektörde Türkiye'nin ithalat yaptığı ülkeler sıralamasında bir değişim olmamış 1,9 milyar ABD Doları ile Çin ilk sırayı almış bu ülkeyi Almanya ve İtalya izlemiştir.

2014 ile 2016 yılları arasında Türkiye'nin üç yıllık toplam genel amaçlı makineler ihracatında ilk beşe giren ülkeler arasında Almanya %13,27 ile ilk sırayı, Irak %5 ile ikinci sırayı alırken bu ülkeleri %4,37 ile İran ve %4 pay ile ABD izlemiştir.

Almanya 2014 ile 2016 yılları arasında Türkiye'nin toplam üç yıllık genel amaçlı makineler ithalatında %19,4 payla ilk sıradadır. Almanya dan sonra çok az bir farkla Çin %19,3 ile ikinci, İtalya %14,0 ile üçüncü ve Fransa %4,9 ile dördüncü sırayı almaktadır.

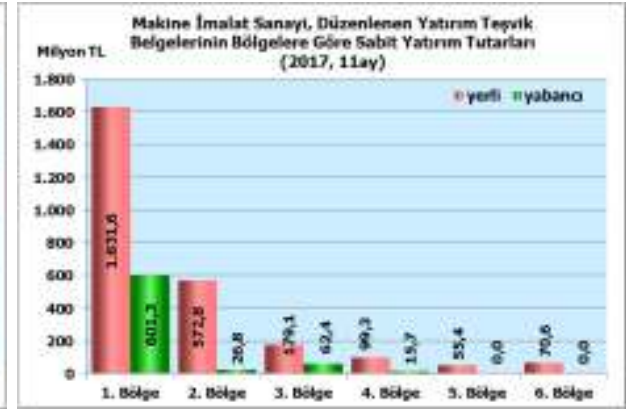
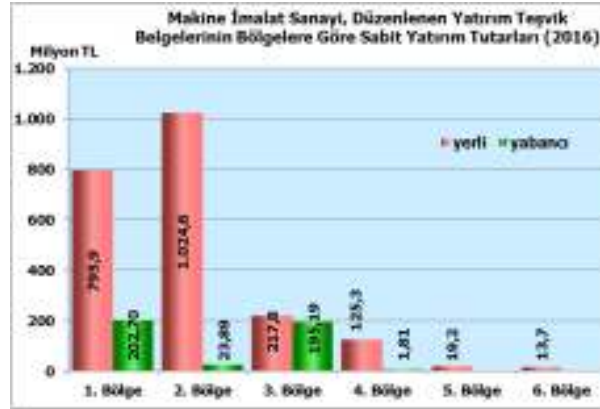
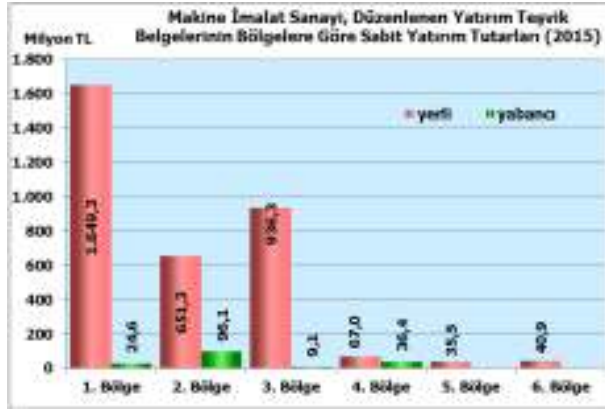
Makine İmalatı Sanayi Düzenlenen Yatırım Teşvik Belgeleri

Makine İmalat Sanayi 2015 ve 2016 yıllarında Düzenlenen Yatırım Teşvik Belgelerinin türlerine göre dağılımında; iki yıllık toplamda ilk sırayı 2,08 milyar TL ile diğer yatırımlar grubu alırken, 2,05 milyar TL ile tevzi yatırımları ikinci ve 2,04 milyar TL ile komple yeni yatırımlar üçüncü sırayı almıştır. İki yıllık toplamda yatırımlar türlere göre eşit olarak dağılmıştır. 2017 on bir aylık dönemde de tevzi yatırımları 2,0 milyar TL ile ön plana çıkarken, komple yeni yatırımlar ise 951,7 milyon TL düzeyinde kalmıştır. Makine imalatı sanayinde 2017 yılının on bir ayında düzenlenen teşvik belgelerinin yatırım tutarı, 2016 yılının tamamında düzenlenen yatırım teşvik belgelerinin yatırım tutarından %26,5 daha yüksektir. Bu veri 2017 yılında sektörde yatırım eğiliminin önceki yıla göre arttığını göstermektedir. Dikkat çekici bir nokta tevzi yatırımları teşvik belgelerinde 2015 ve 2016 yılına göre çok önemli bir artış sağlanmış olmasıdır.

Makine İmalatı Sanayi Düzenlenen Yatırım Teşvik Belgeleri

Makine İmalatı Sanayi yatırımları üretim faktörleri açısından gerek nitelikli insan sermayesi, gerekse girdi sağlayan tedarikçi sektörlerle bağlı olarak tüm ülkelerde gelişmiş yörelere yönelmektedir. 2015 ve 2016 yıllarında Düzenlenen Yatırım Teşvik Belgelerinin bölgelere göre sabit yatırım tutarlarının %90 dan fazlasının gelişmiş ilk üç yörede olması bu eğilimin ülkemizde de geçerli olduğunu açıkça göstermektedir. 2017 yılının on bir ayında da bu eğilim değişmemiştir. Birinci bölgede yerli ve yabancı sermayeli kuruluşlar için yaklaşık 2,2 milyar TL (%67,4) Yatırım Teşvik Belgesi düzenlenirken ikinci bölge için bu tutar 599,6 milyon TL (%18,1) düzeyinde kalmıştır. Diğer dört bölge için ise düzenlenen yatırım teşvik belgesi tutarı 482,5 milyon TL gibi çok düşük düzeyde kalmıştır.

Makine İmalatı Sanayi Düzenlenen Yatırım Teşvik Belgeleri, istihdam ve istihdamın bölgelere göre dağılımının da sabit sermaye yatırımlarında olduğu gibi gelişmiş yörelerde daha yüksek oranda olduğunu göstermektedir. 2017 yılının on bir ayında düzenlenen yatırım teşvik belgelerinde öngörülen istihdamın %55,5'i birinci bölgede, %18,9'u ikinci bölgededir.

